

Speciaal verslag

Gasleveringszekerheid in de EU

EU-kader hielp lidstaten op de crisis te reageren,
maar niet van alle responsmaatregelen kan
impact worden aangetoond

EUROPESE
REKENKAMER

Inhoud

	Paragraaf
Samenvatting	I-VII
Inleiding	01-12
Uitdagingen op lange en korte termijn voor de gasleveringszekerheid in de EU	01-03
Het financiële en rechtskader van de EU voor gasleveringszekerheid	04-08
Respons van de EU op de gascrisis	09-12
Reikwijdte en aanpak van de controle	13-17
Opmerkingen	18-69
Met het EU-kader werden alle aspecten van de gasleveringszekerheid aangepakt, zij het in ongelijke mate	18-52
De EU werkt nog steeds aan een betaalbaarheidskader als aanvulling op haar beschikbaarheidskader	19-26
De architectuur voor leveringszekerheid die is opgezet bij Verordening (EU) 2017/1938 heeft samenwerking tussen de lidstaten gestimuleerd, maar kon een aantal belangrijke resultaten niet behalen	27-44
De selectie van projecten van gemeenschappelijk belang was complex en de resultaten van de projecten zijn onduidelijk	45-50
Onvoldoende vooruitgang op het gebied van koolstofafvang en -opslag vormt een uitdaging voor de leveringszekerheid op lange termijn	51-52
De crisisresponsmaatregelen van de EU hebben sterke signalen afgegeven aan de markt, maar vaak kan niet worden aangetoond dat hun gestelde doelstellingen zijn verwezenlijkt	53-69
Reductie van de gasvraag met 15 % dankzij maatregelen van de lidstaten, hoge prijzen en een warme winter	54-56
Er werd voldaan aan de EU-brede verplichting tot het vullen van gasopslaginstallaties, waarmee eerdere praktijken werden gevolgd en meer zekerheid werd gecreëerd	57-59
Er zijn risico's verbonden aan de mogelijke activering van het gasprijsp plafond	60-61

AggregateEU heeft de belangstelling van de markt gewekt, maar er zijn onvoldoende gegevens om conclusies te trekken over de voordelen ervan 62-66

Internationale contacten met toeleveranciers leverden sterke boodschappen op, maar weinig mogelijkheden om de door de Commissie gestelde doelen te bereiken 67-69

Conclusies en aanbevelingen 70-77

Bijlagen

Bijlage I — CEF-financiering voor de bouw van projecten van gemeenschappelijk belang

Bijlage II — Kaart van gasprojecten van gemeenschappelijk belang die CEF-financiering voor de bouw hebben ontvangen

Afkortingen

Woordenlijst

Antwoorden van de Commissie

Tijdslijn

Controleteam

Samenvatting

I Het Internationaal Energieagentschap (IEA) definieert energiezekerheid als: de ononderbroken beschikbaarheid van energiebronnen tegen een betaalbare prijs. De gasleveringszekerheid in de EU is een gedeelde verantwoordelijkheid van gasbedrijven, de lidstaten en de Europese Commissie. Aangezien de EU meer dan 80 % van haar aardgas invoert, is de gasleveringszekerheid van cruciaal belang voor haar welzijn en welvaart. De snelle afbouw van de gasinvoer uit Rusland, die goed was voor 45 % van de totale gasinvoer van de EU in het jaar vóór de Russische invasie van Oekraïne (2021), heeft geleid tot een crisis in de gaslevering, die op haar beurt een betaalbaarheids crisis heeft veroorzaakt.

II In dit verslag onderzoeken wij of het beleidskader en de maatregelen van de EU ter ondersteuning van de gasleveringszekerheid doeltreffend zijn geweest. Daarbij kijken we naar het EU-kader van vóór de crisis en naar de respons van de EU op de crisis. Wij hebben dit onderwerp gekozen vanwege de zeer grote afhankelijkheid van de EU van ingevoerd gas en de ongekende aard van de uitdaging op het gebied van de leveringszekerheid waarmee zij sinds begin 2022 wordt geconfronteerd. Onze bevindingen kunnen bijdragen tot zowel de verdere ontwikkeling van het EU-kader voor gasleveringszekerheid nu de EU de overgang maakt van Russisch gas naar gas uit andere bronnen, als tot haar inspanningen om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken.

III Over het algemeen stelden we vast dat in het EU-kader weliswaar de gasleveringszekerheid werd aangepakt, zij het in ongelijke mate, maar dat vaak niet kan worden aangetoond dat de doelstellingen inzake crisisrespons zijn behaald. We constateerden dat sommige reeds lang bestaande EU-maatregelen bijdroegen tot de leveringszekerheid van aardgas, met name tijdens de crisis, en samenwerking tussen de lidstaten stimuleerden. De EU-architectuur voor leveringszekerheid schiet echter tekort wat sommige van haar belangrijkste te behalen resultaten betreft, en de EU is pas onlangs begonnen met de ontwikkeling van een betaalbaarheidskader voor gasleveringszekerheid. Het effect van de maatregelen die zijn genomen naar aanleiding van Ruslands inzet van zijn gasvoorraden als wapen is niet altijd duidelijk, en de toegenomen afhankelijkheid van de EU van vloeibaar aardgas en de noodzaak om een deel van het gasverbruik in de EU koolstofvrij te maken, brengen nieuwe uitdagingen met zich mee. Eind 2023 had de EU met succes alternatieven gevonden voor Russisch gas en had zij de betaalbaarheids crisis doorstaan. De prijzen stabiliseerden zich in 2023 op gemiddeld ongeveer 45 EUR/megawattuur (MWh), het dubbele van het niveau van vóór de crisis.

IV Verordening (EU) 2017/1938 betreffende de gasleveringszekerheid heeft tot doel de regionale samenwerking en de solidariteit tussen de lidstaten te vergroten. Op grond van deze verordening moeten de afzonderlijke lidstaten om de vier jaar verslag uitbrengen over risicopreventie en -respons. In de rapportageronde van 2019 stelden wij vast dat 18 lidstaten het rapportageproces voor preventieve plannen en noodplannen niet hadden afgerond, terwijl twee lidstaten helemaal niets hadden ingediend. Tegelijkertijd moeten groepen van lidstaten regionale risicobeoordelingen opstellen. De Commissie stelde vast dat alle regionale risicobeoordelingen die groepen van lidstaten in 2019 hadden uitgevoerd, onvolledig waren. Zij erkende dat de rapportageprocessen moeten worden herzien en verbeterd, terwijl een grote meerderheid van de lidstaten graag zou zien dat deze worden vereenvoudigd.

V We constateerden dat het systeem van de EU voor de selectie van de meest kritieke gasinfrastructuurprojecten (“projecten van gemeenschappelijk belang”) complex is, aangezien het drie afzonderlijke beoordelingen, vele stappen en meerdere belanghebbenden omvat. Wij constateerden ook dat de projectresultaten onduidelijk zijn, wat het moeilijk maakt om het uitvoeringspercentage van PGB’s en de toegevoegde waarde van een project als PGB te beoordelen.

VI Naar aanleiding van de gascrisis heeft de EU een aantal maatregelen genomen om de gasopslag te verbeteren, de vraag te reduceren en te bundelen en prijsspieken te voorkomen. Wij stelden vast dat sommige maatregelen hebben bijgedragen tot een grotere leveringszekerheid door de gasvraag te reduceren of te zorgen voor voldoende gevulde gasopslaginstallaties. Het effect van andere crisisresponsmaatregelen (gasprijsplafond, bundeling van de vraag en coördinatie van het internationale bereik) kan niet worden aangetoond.

VII Op basis van onze bevindingen bevelen wij aan dat de Commissie:

- het EU-kader voor de betaalbaarheid van gas vervolledigt;
- het proces van rapportage door de lidstaten over de gasleveringszekerheid optimaliseert en de structuur van de regionale samenwerking herziet;
- de transparantie van de uitvoering van PGB’s verbetert.

Inleiding

Uitdagingen op lange en korte termijn voor de gasleveringszekerheid in de EU

01 Voor dit verslag hebben wij gebruikgemaakt van de definitie van energiezekerheid van het Internationaal Energieagentschap (IEA) in zijn benadering van gasleveringszekerheid: de ononderbroken beschikbaarheid van energiebronnen tegen een betaalbare prijs¹. Het IEA maakt een onderscheid tussen energiezekerheid op lange en korte termijn. Energiezekerheid op lange termijn heeft betrekking op tijdige investeringen om de energievoorziening te waarborgen in overeenstemming met de economische ontwikkeling en de milieubehoefte. Energiezekerheid op korte termijn is daarentegen gericht op het vermogen van energiesystemen om te reageren op schokken in de voorziening. De klimaatdimensie van de leveringszekerheid van aardgas (hierna “gas” genoemd) wordt steeds belangrijker omdat de EU ernaar streeft het gebruik van fossiele brandstoffen geleidelijk af te bouwen of hun emissies te verminderen door middel van koolstofafvang, -opslag en -gebruik (carbon capture, use and storage — CCUS), met als doel tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken².

02 In 2021, het laatste jaar vóór de Russische invasie van Oekraïne en de daaruit voortvloeiende gascrisis, verbruikte de EU 421 miljard kubieke meter (miljard m³) gas, wat goed was voor 24 % van onze energie. Er waren echter grote verschillen in het verbruik tussen de EU-lidstaten (zie [figuur 1](#)). In datzelfde jaar werd 21 % van de elektriciteit in de EU en 38 % van de huishoudelijke en industriële warmte met behulp van gas gegenereerd³. Zelfs met de verwachte daling van het gasverbruik als gevolg van de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU voor 2030, zal de EU nog steeds ongeveer 300 miljard m³ gas per jaar verbruiken⁴. Aangezien [in 2021 83 % van het gas in de EU werd ingevoerd](#) — ten opzichte van 73 % in 2014 — is de gasleveringszekerheid van cruciaal belang voor het welzijn en de welvaart van de EU.

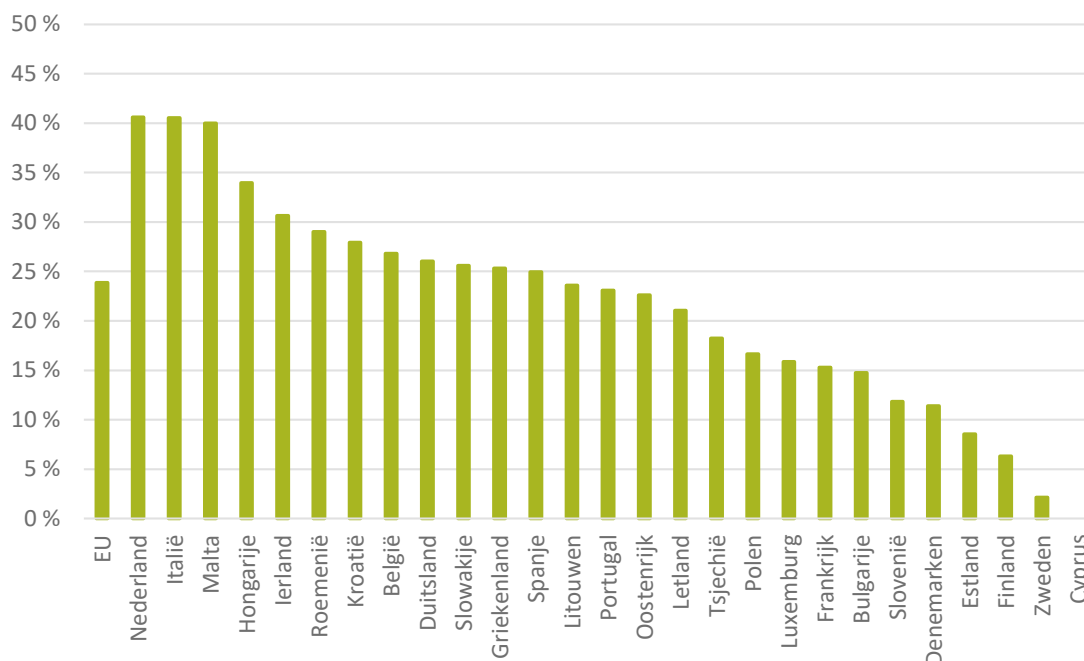
¹ [Our work on energy security](#), IEA.

² Mededeling van de Commissie “Naar een ambitieuzer beheer van koolstof in de EU”, [COM\(2024\) 62 final](#).

³ [Electricity and heat statistics](#), Eurostat.

⁴ Werkdocument van de diensten van de Commissie over de uitvoering van het REPowerEU-plan: investeringsbehoeften, waterstofversneller en verwezenlijken van de doelstellingen inzake biomethaan, [SWD\(2022\) 230 final](#).

Figuur 1 — Percentage aardgas in de vraag naar primaire energie (2021)

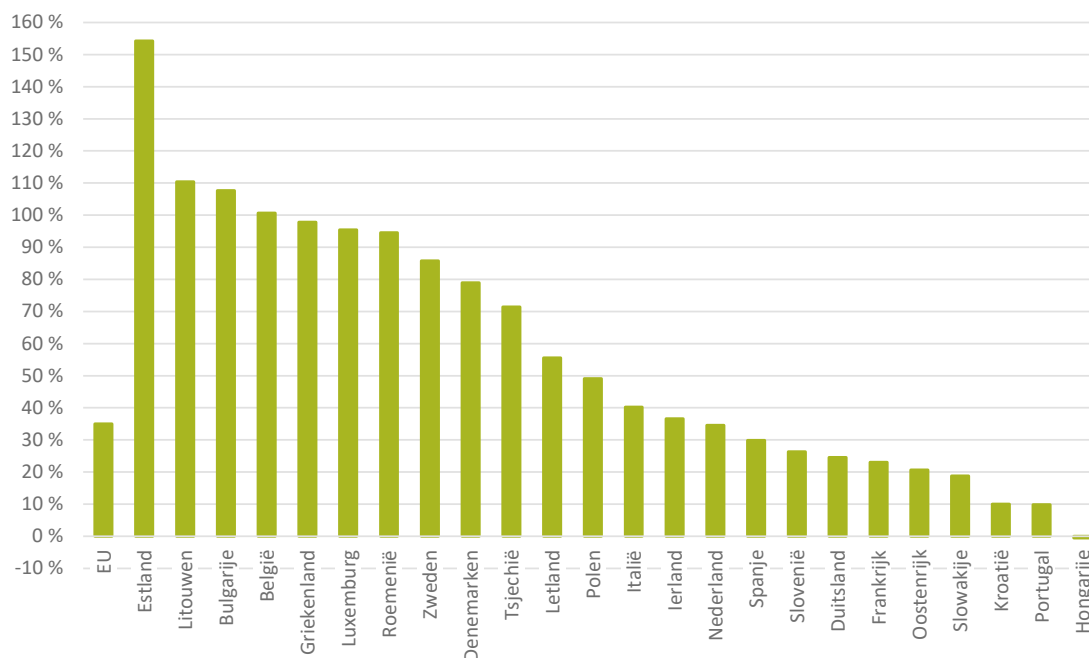
NB: Cyprus gebruikt geen gas.

Bron: ERK, op basis van Eurostat.

03 De snelle afbouw van de gasinvoer uit Rusland, die in 2021 goed was voor 45 % van de totale gasinvoer van de EU, heeft geleid tot een crisis in de gaslevering, die op haar beurt een betaalbaarheids crisis heeft veroorzaakt (zie [figuur 2](#)). In augustus 2022 bereikten de groothandelsprijzen voor gas een hoogtepunt van 339 EUR/MWh, vergeleken met 51 EUR/MWh in augustus 2021. Aangezien de elektriciteitsprijzen gelijke tred houden met de gasprijzen in Europa, had dit ook invloed op de elektriciteitskosten. Zo was de groothandelsprijs van 1 MWh elektriciteit 543 EUR in Italië in augustus 2022 (vergeleken met 112 EUR/MWh in augustus 2021)⁵. De lidstaten zijn in 2022 als reactie op de crisis begonnen met het subsidiëren van de gas- en elektriciteitsprijzen om de gevolgen voor huishoudens en bedrijven te beperken. Volgens de Commissie bedroegen de totale kosten van energiesubsidies in de EU alleen al in 2022 naar schatting **390 miljard EUR**.

⁵ Gemiddelde maandelijkse groothandelsprijzen voor elektriciteit in geselecteerde EU-landen, Statista.

Figuur 2 — Wijzigingen in de gemiddelde aardgasprijzen voor huishoudens, januari-juni 2022 ten opzichte van dezelfde periode in 2021

Bron: ERK, op basis van Eurostat.

Het financiële en rechtskader van de EU voor gasleveringszekerheid

04 Het waarborgen van de energievoorzieningszekerheid is een van de doelstellingen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Het doet echter geen afbreuk aan het recht van de lidstaten om zelf hun energiemix en voorzieningsbronnen te kiezen⁶. Het rechtskader van de EU inzake gasleveringszekerheid — dat in 2010 voor het eerst werd aangenomen na verstoringen van de gaslevering uit Rusland in 2006 en 2009 — werd in 2017 herzien naar aanleiding van de illegale annexatie van de Krim door Rusland in 2014. Hierin wordt gespecificeerd dat gasleveringszekerheid een gedeelde verantwoordelijkheid is van gasbedrijven, de lidstaten en de Commissie.

⁶ Artikel 194 van het VWEU.

05 Verordening (EU) 2017/1938 betreffende de gasleveringszekerheid (hierna de “verordening gasleveringszekerheid” genoemd) heeft tot doel de paraatheid van de EU voor en de veerkracht tegen verstoringen van de gaslevering te verbeteren. De belangrijkste doelstellingen zijn het versterken van de regionale samenwerking en de solidariteit tussen de lidstaten, het ondersteunen van de verbetering van grensoverschrijdende gasinfrastructuur en het in kaart brengen en beperken van risico’s door middel van periodieke simulaties van scenario’s van verstoring van gaslevering en infrastructuur op EU-niveau, op regionaal niveau en op het niveau van de lidstaten. In de verordening worden de basisparameters voor regionale samenwerking vastgesteld door “risicogroepen” van de lidstaten te definiëren op basis van de belangrijkste gasleveringsroutes van de EU. Deze groepen werken samen om risico’s op het gebied van de gasleveringszekerheid te definiëren, te beoordelen en waar mogelijk te beperken. Deze inspanningen zijn ook bedoeld om de interne gasmarkt te versterken, die de EU beschouwt als “de beste waarborg voor de gasleveringszekerheid binnen de Unie”⁷.

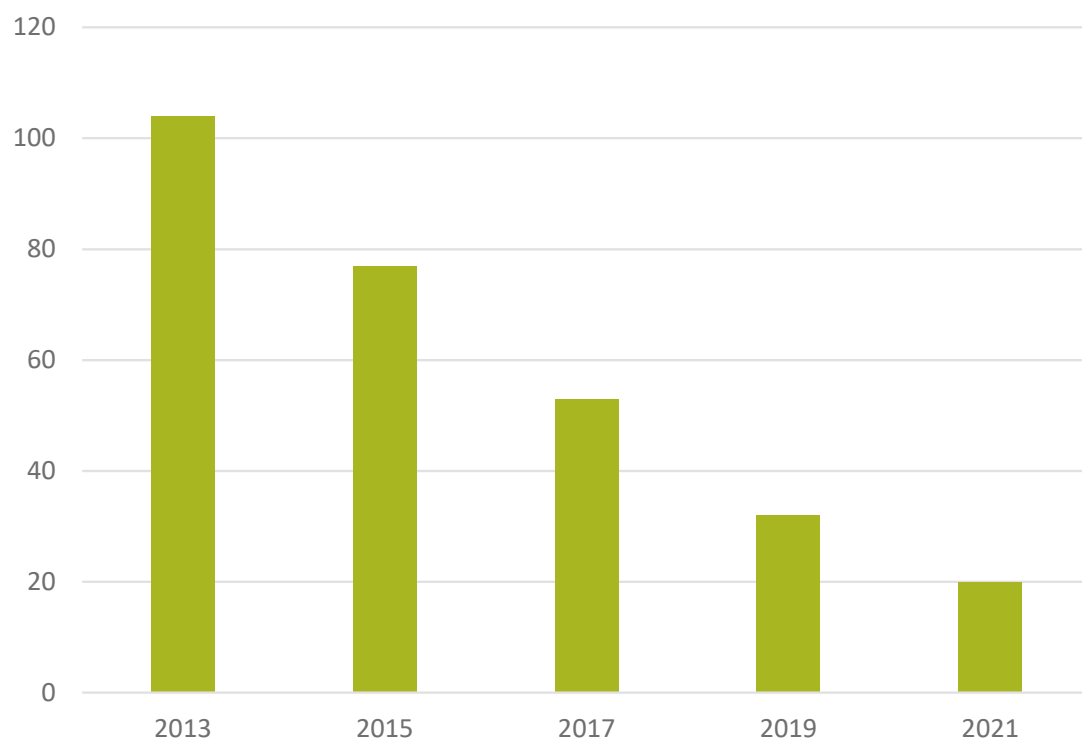
06 De Commissie heeft een procedure vastgesteld voor het identificeren en ondersteunen van “projecten van gemeenschappelijk belang” (PGB’s), waaronder gasnetwerkprojecten met de grootste potentiële grensoverschrijdende voordelen voor de interne gasmarkt van de EU. Dergelijke voordelen kunnen onder meer een betere leveringszekerheid omvatten. In de periode 2013-2021 werd om de twee jaar een nieuwe lijst van PGB’s vastgesteld (zie [figuur 3](#)). De projecten op deze lijst zouden voordelen genieten, zoals een snellere planning en vergunningverlening alsook gestroomlijnde milieubeoordelingsprocedures om de bouw ervan te versnellen. Verder kwamen zij in aanmerking voor financiering uit de Connecting Europe Facility (CEF), hetzij voor studies, hetzij voor de bouw⁸.

---

⁷ Verordening (EU) 2017/1938.

⁸ Verordening (EU) nr. 347/2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur.

Figuur 3 — Aantal gasprojecten van gemeenschappelijk belang op de vijf PGB-lijsten

Bron: Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER).

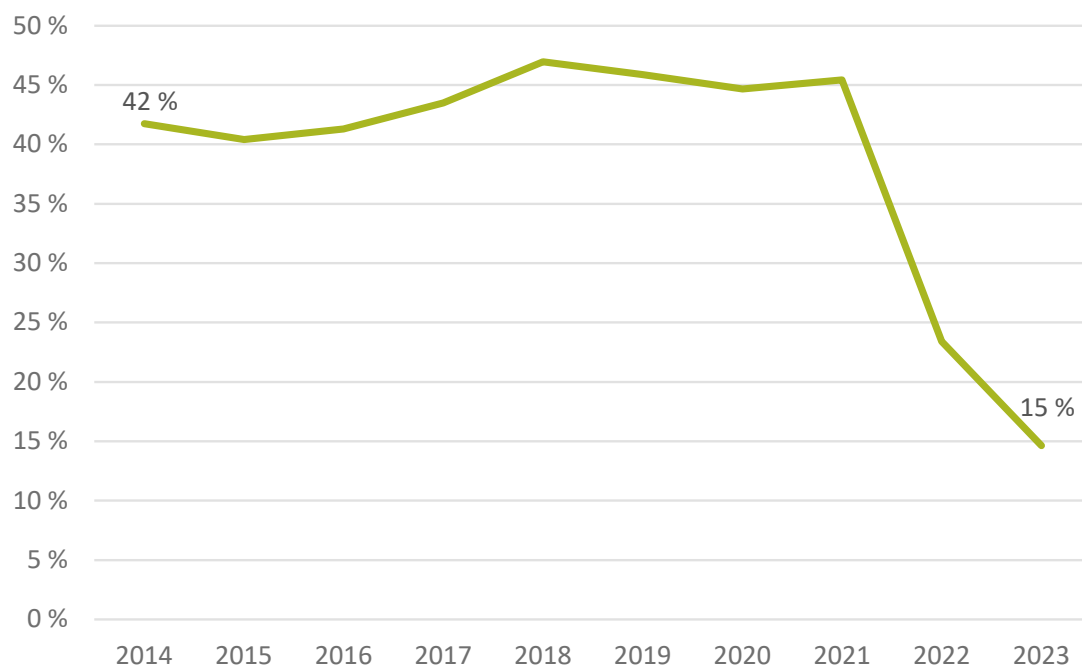
07 In de periode 2014-2020 werd in totaal 1,6 miljard EUR aan CEF-financiering toegekend aan 40 gasprojecten van gemeenschappelijk belang, waarvan er 18 bouwfinanciering ontvingen (zie [bijlage I](#)). In overeenstemming met de focus van de EU op de ontwikkeling van koolstofneutrale energie zullen nog slechts twee andere gasprojecten van gemeenschappelijk belang worden uitgevoerd (aansluiting van Malta en Cyprus op het gasnet van de EU). De PGB-procedure wordt echter ook gebruikt voor de selectie van waterstofprojecten van gemeenschappelijk belang.

08 De verordening gasleveringszekerheid heeft tot doel de risico's in verband met verstoringen van de gaslevering te beperken door elke lidstaat te verplichten over plannen te beschikken om de gaslevering aan beschermde afnemers (huishoudens en essentiële sociale diensten) gedurende dertig dagen onder gemiddelde winterse omstandigheden te waarborgen indien deze door de grootste afzonderlijke gasleverancier is afgesloten. De Raad erkende echter dat het met het bij deze verordening opgezette risicokader niet mogelijk was een gebeurtenis van de omvang en ernst van de crisis die door de Russische invasie van Oekraïne werd veroorzaakt, te voorzien of in aanmerking te nemen⁹. Zelfs lidstaten die ervoor kozen om een potentiële totale afsluiting van Russisch gas op te nemen in hun nationale risicobeoordelingen van 2018, vonden dit hoogst onwaarschijnlijk. Bovendien wordt het door een overvloedige en concurrerende gaslevering uit één bron economisch minder interessant om te investeren in diversificatie van de gaslevering. Het blijvende belang van Russisch gas voor de EU wordt geïllustreerd in [figuur 4](#).

---

⁹ Verordening (EU) 2022/1032 betreffende gasopslag.

Figuur 4 — Percentage Russisch aardgas in de gasinvoer van de EU (2014-2022)

Bron: ERK, op basis van Eurostat.

Respons van de EU op de gascrisis

09 Dankzij de verordening gasleveringszekerheid kunnen de lidstaten drie verschillende crisisniveaus afkondigen: “vroegtijdige waarschuwing” (een gebeurtenis zal zich waarschijnlijk voordoen), “alarm” (er heeft zich een verstoring voorgedaan, maar de markt kan de situatie het hoofd bieden) en “noodsituatie” (de gaslevering is ontoereikend en er zijn niet-marktgebaseerde maatregelen nodig). Op grond van de verordening moet elke lidstaat een noodplan opstellen met de maatregelen die op elk crisisniveau moeten worden genomen. Elf lidstaten hebben tussen februari en juli 2022 een “vroegtijdige waarschuwing” afgekondigd, wat leidde tot meer monitoring, en één van hen heeft een “alarm” afgekondigd.

10 Deze afkondigingen en de daaruit voortvloeiende maatregelen vallen onder de definitie van energiezekerheid op korte termijn van het IEA, die gericht is op veerkracht bij crises. Zij gingen gepaard met intensievere samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders voor gas, nationale autoriteiten en de Commissie via speciale fora die vóór de crisis in het kader van de verordening gasleveringszekerheid waren opgericht. Deze samenwerking vergemakkelijkte de overgang — in moeilijke omstandigheden — naar nieuwe patronen van grensoverschrijdende gasstromen als gevolg van de crisis (met name van west naar oost in plaats van andersom).

11 Op grond van [het VWEU](#) kan de Raad zonder raadpleging van het Europees Parlement verordeningen vaststellen als reactie op moeilijkheden bij de voorziening van bepaalde producten, in het bijzonder energieproducten¹⁰. De EU wijzigde de verordening gasleveringszekerheid en gebruikte artikel 122 VWEU om snel een aantal tijdelijke maatregelen vast te stellen om het hoofd te bieden aan de uitdaging die de afbouw van de gasinvoer uit Rusland voor de hele Unie vormt (zie [figuur 5](#)).

Figuur 5 — Belangrijkste tijdelijke EU-maatregelen voor de leveringszekerheid als respons op de gascrisis

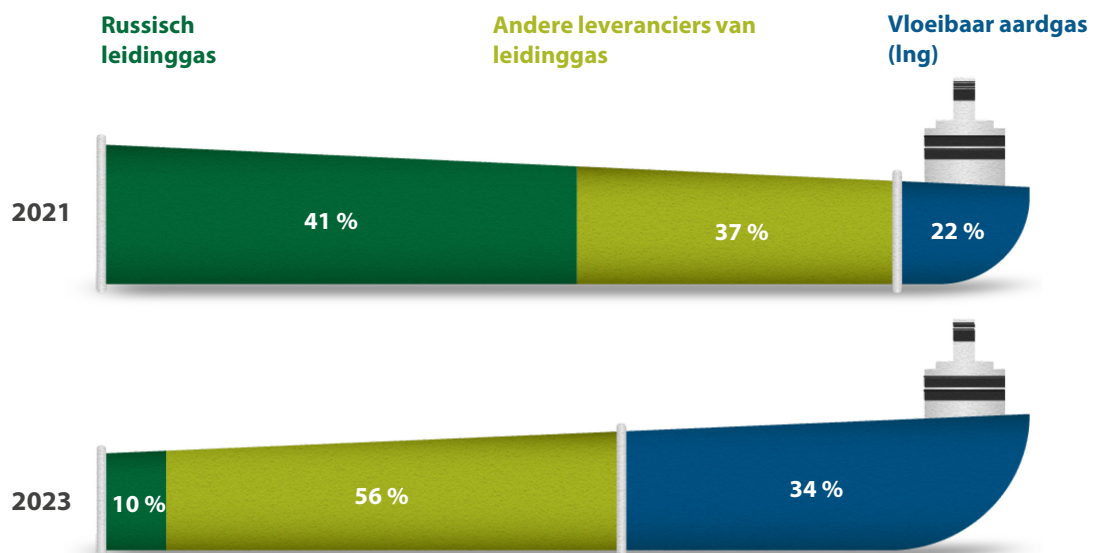

Bron: ERK.

12 Eind 2023 had de EU met succes alternatieven gevonden voor Russisch gas (zie [figuur 6](#)), terwijl de prijzen zich stabiliseerden op gemiddeld ongeveer 45 EUR/MWh in 2023 (het dubbele van vóór de crisis). In het eerste kwartaal van 2024 bereikten de prijzen het niveau van vóór de crisis. Terwijl de EU zich aanpast aan het nieuwe leveringszekerheidslandschap dat door de crisis is ontstaan, moet ze nieuwe uitdagingen aangaan in verband met de toegenomen afhankelijkheid van vloeibaar aardgas (Ing) en de noodzaak van CCUS-decarbonisatiemaatregelen.

¹⁰ Artikel 122 van het [VWEU](#).

Figuur 6 — De afhankelijkheid van de EU van Russisch leidinggas: 2021 t.o.v. 2023

Bron: ERK, op basis van gegevens van Eurostat; afbeelding op basis van beeldmateriaal van de Europese Commissie.

Reikwijdte en aanpak van de controle

13 In dit verslag onderzoeken wij het beleidskader en de maatregelen van de EU ter ondersteuning van de gasleveringszekerheid in de EU. We hebben dit onderwerp gekozen vanwege het belang van gas in de energiemix van de EU en de zeer grote afhankelijkheid van de EU van ingevoerd gas. De gascrisis als gevolg van de Russische invasie van Oekraïne heeft aangetoond hoe belangrijk het is om de leveringszekerheid te waarborgen. In deze context hebben we onderzocht of de EU:

- a) een doeltreffend kader voor gasleveringszekerheid heeft opgezet, en
- b) de doelstellingen van haar crisisresponsmaatregelen heeft bereikt.

14 We onderzochten de EU-maatregelen sinds 2014 — het jaar van de illegale annexatie van de Krim door Rusland, die de aanleiding vormde voor de herziening van de verordening gasleveringszekerheid — tot november 2023. Ons laatste controleverslag over de leveringszekerheid werd in [2015](#) gepubliceerd.

15 Wij evalueerden de werkzaamheden van de Commissie (DG ENER) en voerden vraaggesprekken met vertegenwoordigers van relevante autoriteiten in Duitsland, Italië en Polen. Deze drie lidstaten zijn samen goed voor ongeveer [48 %](#) van het gasverbruik in de EU en worden geconfronteerd met een reeks uitdagingen op het gebied van de leveringszekerheid als gevolg van hun geografische ligging en de herkomst van hun gas.

16 Wij hebben bewijsmateriaal verkregen uit de volgende bronnen:

- o onderzoek van stukken van EU-verordeningen, richtsnoeren van de Commissie en rapportageactiviteiten, statistieken en evaluaties;
- o onderzoek van stukken en analyse van de rapportage van alle 27 lidstaten in het kader van Verordening (EU) 2017/1938, met inbegrip van de door regionale risicogroepen opgestelde gemeenschappelijke risicobeoordelingen alsook nationale energie- en klimaatplannen;
- o vraagsprekken met vertegenwoordigers van de Commissie en de autoriteiten van de lidstaten;
- o een systeemanalyse van de procedure voor de selectie van projecten van gemeenschappelijk belang (afzonderlijke projecten werden niet gecontroleerd);
- o een enquête onder de vertegenwoordigers van de lidstaten in de Groep coördinatie gas, een adviesgroep die de maatregelen voor de leveringszekerheid coördineert.

17 De resultaten van deze controle zijn relevant voor de verdere ontwikkeling van het EU-beleid inzake gasleveringszekerheid, met name in de context van een mogelijke herziening van Verordening (EU) 2017/1938.

Opmerkingen

Met het EU-kader werden alle aspecten van de gasleveringszekerheid aangepakt, zij het in ongelijke mate

18 De Commissie heeft geen officiële definitie van leveringszekerheid. De IEA-definitie van leveringszekerheid is gebaseerd op het waarborgen van beschikbaarheid en betaalbaarheid. Volgens het IEA is de leveringszekerheid op lange termijn gericht op tijdige investeringen om de energievoorziening in overeenstemming met de economische ontwikkeling en de milieubehoefte te waarborgen. Wij hebben beoordeeld of met het EU-kader voor gasleveringszekerheid deze doelstelling wordt bereikt en of het kader tegelijkertijd samenwerking en solidariteit — leidende beginselen van het EU-beleid inzake gasleveringszekerheid — mogelijk maakt. Wij zouden verwachten dat:

- in het EU-kader voor gasleveringszekerheid expliciet aandacht wordt besteed aan beschikbaarheid en betaalbaarheid;
- de door de verordening gasleveringszekerheid vereiste resultaten een meerwaarde opleveren voor de gasleveringszekerheid op nationaal en EU-niveau;
- in de selectieprocedure voor gasprojecten van gemeenschappelijk belang voldoende rekening werd gehouden met de leveringszekerheid en dat de leveringszekerheid baat had bij deze procedure;
- er vooruitgang is geboekt op het gebied van CCUS in de EU.

De EU werkt nog steeds aan een betaalbaarheidskader als aanvulling op haar beschikbaarheidskader

19 Betaalbaarheid is al [meer dan twintig jaar](#) een belangrijke doelstelling in de aanpak van de Commissie van leveringszekerheid. Ook heeft de Commissie sinds 2015 regelmatig het belang van betaalbare energie benadrukt in haar [verslagen over de stand van de energie-unie](#). De beschikbaarheid en betaalbaarheid van gas zijn met elkaar verbonden in die zin dat maatregelen ter verbetering van de beschikbaarheid (diversificatie, marktintegratie) een positief effect op de betaalbaarheid kunnen hebben. Dit was de drijvende kracht achter de aanpak van de EU van leveringszekerheid en het heeft positieve effecten gehad, onder meer tijdens de crisis als gevolg van de snelle afbouw van de gasinvoer uit Rusland.

20 Gas kon van west naar oost stromen (in plaats van andersom, zoals gebruikelijk) dankzij verplichte aanpassingen aan de meeste grensoverschrijdende pijpleidingen in de EU om bidirectionele gasstromen mogelijk te maken¹¹. Door de EU gefinancierde pijpleidingen verbonden ook lidstaten die voorheen geen toegang tot de EU-gasmarkt hadden of verminderden hun afhankelijkheid van één leverancier (zie *bijlage I*). Deze maatregelen werden genomen omdat de Commissie en de lidstaten begrepen dat afhankelijkheid van één leverancier risico's met zich meebrengt, onder meer voor de betaalbaarheid. Twee van de drie leveringszekerheidsindicatoren van de Commissie hebben betrekking op dit aspect: de ene meet de concentratie van leveranciers en de andere de algemene afhankelijkheid van gasinvoer¹².

21 De Commissie heeft de gevolgen van een afsluiting van Russisch gas in 2014 in kaart gebracht en heeft correct voorspeld dat “*de noodzaak om volumes te vervangen gepaard [zal] gaan met prijsstijgingen, die op hun beurt leiden tot de invoer van significante aanvullende LNG-volumes*”. De Commissie heeft de omvang van dergelijke prijsstijgingen of de gevolgen daarvan voor de consument en het concurrentievermogen nooit in kaart gebracht of geraamd. De verordening gasleveringszekerheid vereist dat de lidstaten in voorkomend geval prijsvolatiliteit als risicofactor beschouwen. Dit gebeurde in elf van de nationale risicobeoordelingen van 2018. Er werd geen rekening gehouden met de daaruit voortvloeiende betaalbaarheidsproblemen, en dit werd ook niet vereist door de verordening gasleveringszekerheid. Evenzo werd in slechts één van de twaalf gemeenschappelijke risicobeoordelingen van 2018 gekeken naar de sociaal-economische gevolgen van de risicoscenario's die de lidstaten hadden vastgesteld, ondanks het feit dat de verordening gasleveringszekerheid dit vereist. In 2021 merkte de Commissie het verband op tussen het tekort aan gasleveringen uit Rusland en de gestegen prijzen, waarbij zij wees op de gevolgen hiervan voor “*de energiearme huishoudens en huishoudens met een laag en laag middeninkomen*”. Deze verklaring wijst erop dat de Commissie het verschil begrijpt tussen huishoudens die in energiearmoede leven en huishoudens waarvoor betaalbaarheid een probleem is.

---

¹¹ Artikel 5 van *Verordening (EU) 2017/1938*.

¹² *Energy Union indicators webtool scoreboard*, Europese Commissie (6 november 2023).

22 Vóór de crisis werd betaalbaarheid voornamelijk opgevat en benaderd in termen van energiearmoede op het niveau van zowel de EU als de lidstaten. Op grond van de verordening van 2018 die nationale energie- en klimaatplannen verplicht stelt, moeten de lidstaten nagaan hoeveel huishoudens met energiearmoede kampen en indien nodig een plan opstellen om dit aantal te verminderen¹³. 21 van de 27 nationale energie- en klimaatplannen van 2019 bevatten geen definitie van energiearmoede. De meest voorkomende kritiek van de Commissie op de manier waarop de lidstaten energiearmoede benaderden, was dat zij geen doelstellingen of streefdoelen hadden vastgesteld om de vooruitgang bij de aanpak ervan te beoordelen. Uit onze analyse van de 17 geactualiseerde nationale energie- en klimaatplannen die in 2023 bij de Commissie zijn ingediend, blijkt dat elf lidstaten momenteel beschikken over een eigen definitie van energiearmoede en/of indicatoren waarmee deze kan worden gemeten. Betaalbaarheid wordt vaak als een doelstelling genoemd in zowel de oorspronkelijke nationale energie- en klimaatplannen van 2019 als de geactualiseerde versies van 2023, maar wordt nooit gedefinieerd of gemeten. De aanpak van de betaalbaarheid van energie en van energiearmoede als reactie op de crisis verschilt tussen de EU-lidstaten¹⁴. In de drie lidstaten waar wij vraaggesprekken voerden, troffen we voorbeelden van dergelijke verschillen aan (zie [figuur 7](#)).

---

¹³ Artikel 3 van Verordening (EU) 2018/1999.

¹⁴ National fiscal policy responses to the energy crisis, Bruegel (22 februari 2024).

Figuur 7 — Voorbeelden van verschillende reacties op het probleem van betaalbaarheid van gas voor huishoudens en energiearmoede in Duitsland, Italië en Polen

	Duitsland	Polen	Italië
Universeel prijsplafond voor huishoudens	Ja 0,12 EUR/KWh (voor 80 % van het verbruik van huishoudens in 2022) in 2023	Ja 200,17 PLN (46,30 EUR)/MWh in 2022 en 2023	Nee
Kosten van het prijsplafond voor overheden	9,7 miljard EUR (verlaging gasprijzen voor huishoudens en kmo's) voor 2023	30 miljard PLN (6,87 miljard EUR) in 2022 en 2023	N.v.t.
Gerichte steun voor huishoudens	Ja In 2022: eenmalige contante verwarmingssteun van 230-270 EUR voor lage inkomensgroepen (2,1 miljoen burgers, kosten: ~380 miljoen EUR), herhaald in 2023.	Ja Huishoudens met een laag inkomen ontvingen in 2023 btw-teruggave op de levering van brandstofgas. De steun kostte ongeveer 24 miljoen PLN (5,5 miljoen EUR).	Ja Huishoudens met een inkomen van minder dan 15 000 EUR krijgen automatisch een korting op hun rekening die overeenkomt met 15 % van de jaarlijkse gasuitgaven voor een doorsnee gezin. In 2023 profiteerde 14 % van de huishoudens van deze korting.
Officiële definitie van energiearmoede door de lidstaat	Nee	Ja	Nee
Officiële informatie over het aantal huishoudens dat in energiearmoede verkeert	Geen officieel overheidscijfer	10,5 % (2021)	Geen officieel overheidscijfer

Bron: ERK.

23 Hoewel de Commissie herhaaldelijk het belang van betaalbaarheid van energie heeft benadrukt, had zij deze vóór de crisis nog nooit gedefinieerd of gemeten, noch een kader gecreëerd om deze expliciet aan te pakken. In de mededeling van de Commissie van 2020 over energieprijzen en -kosten in de EU staat dat de groothandelsprijzen voor gas in de periode 2015-2019 schommelden tussen 10 en 40 EUR/MWh. Er wordt in de mededeling echter niet ingegaan op de betaalbaarheid van deze prijsmarge¹⁵. In maart 2023 volgde de Commissie de marktverwachtingen van gasprijzen voor het komend jaar op of onder 50 EUR/MWh en waarschuwde zij dat dit prijsniveau het moeilijk zou maken om de gasvraag te reduceren¹⁶. Dit suggereert dat 50 EUR/MWh een drempel zou kunnen zijn waarbij het gedrag van huishoudens en de industrie verandert. De Commissie heeft niet aangegeven dat dit een betaalbaarheidsdrempel is.

24 In 2020 benadrukte de Commissie de verminderde blootstelling van de EU aan “[onberekenbare internationale energiemarkten](#)” en wees zij erop dat de gasprijzen in Europa lager liggen dan in G20-landen die afhankelijk zijn van lng-invoer (China, Zuid-Korea en Japan). De situatie is nu veranderd door de toegenomen afhankelijkheid van de EU van lng, een wereldwijd verhandeld product. Dit verhoogt het risico van structureel hogere prijzen en toegenomen volatiliteit op een krappe markt. Deze nieuwe situatie op het gebied van leveringszekerheid vereist dat de EU, naast haar gedetailleerde werkzaamheden op het gebied van beschikbaarheid, meer belang hecht aan betaalbaarheid bij haar analyse van de leveringszekerheid van gas en het structureren van haar respons.

---

¹⁵ [COM\(2020\) 951 final](#).

¹⁶ Analyse door de Commissie van gecoördineerde maatregelen ter reductie van de gasvraag, [SWD\(2023\) 63 final](#).

25 De crisis heeft de ontwikkeling versneld van een reeks beleidsmaatregelen die samen een kader vormen voor een explicietere aanpak van de betaalbaarheid van energie (en bij uitbreiding van gas). Deze zijn:

- o de definitie van energiearmoede in de richtlijn energie-efficiëntie (Richtlijn (EU) 2023/1791) (zie [kader 1](#));
- o de definitie van een drempel voor de lidstaten om de energierekeningen van huishoudens en kmo's te subsidiëren in het voorstel voor [verordeningen tot hervorming van de opzet van de EU-elektriciteitsmarkt](#);
- o het gasprijssplafond van 180 EUR/MWh (voor maandvooruitprijzen op de Nederlandse Title Transfer Facility (TTF)).

Kader 1 — EU-definitie van energiearmoede

“Energiearmoede”: het gebrek aan toegang van een huishouden tot essentiële energiediensten die de basis vormen voor een behoorlijke levensstandaard en gezondheid, met inbegrip van voldoende verwarming, warm water, koeling, verlichting en energie voor apparaten, binnen een relevante nationale context en gezien bestaand sociaal en ander relevant nationaal beleid, als gevolg van een combinatie van factoren, waaronder ten minste onbetaalbaarheid, onvoldoende besteedbaar inkomen, hoge energie-uitgaven en slechte energie-efficiëntie van woningen.

Bron: [Richtlijn energie-efficiëntie \(Richtlijn \(EU\) 2023/1791\)](#).

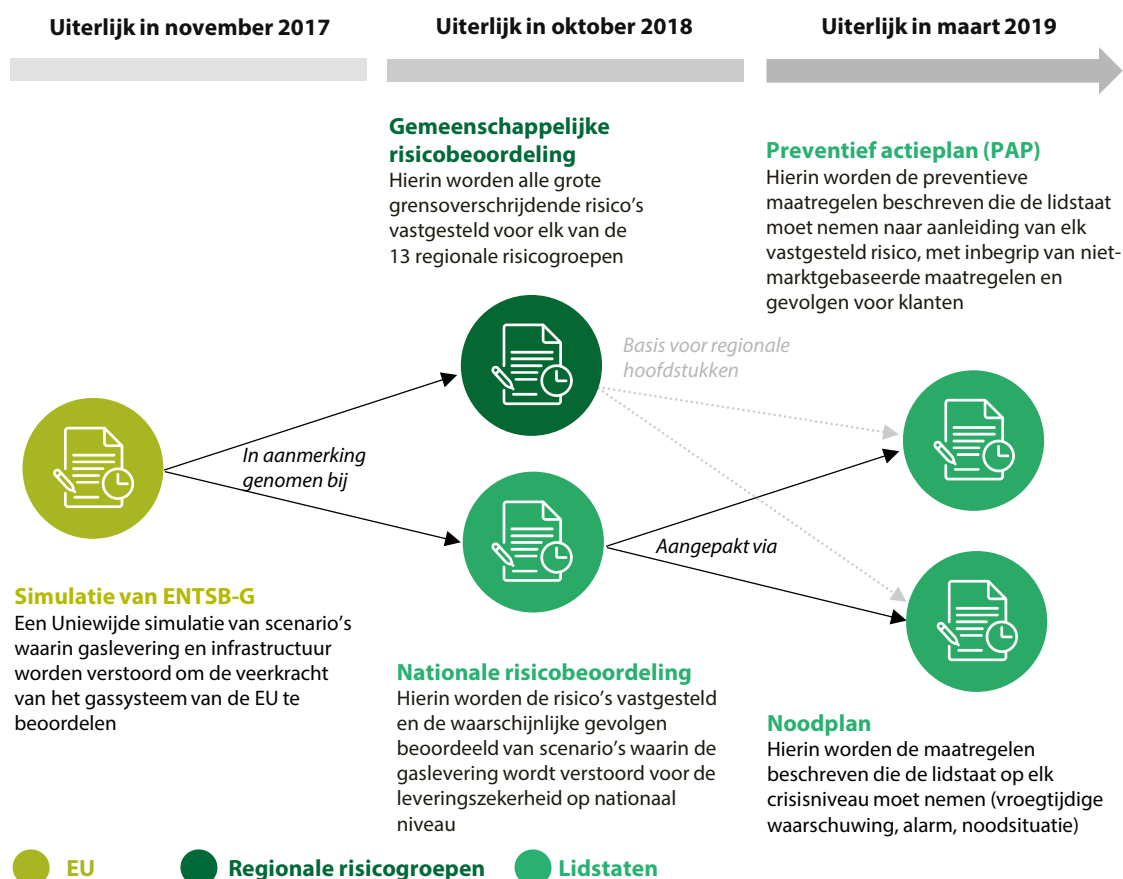
26 Deze elementen creëren een driedig betaalbaarheidskader, elk met verschillende interventieniveaus. Energiearmoede is de meest acute uitdaging op het gebied van betaalbaarheid: in 2022 leefde **9,3 %** van de EU-bevolking in energiearmoede. Daarom stond het centraal in de meeste acties van de EU en de lidstaten in verband met betaalbaarheid, waaronder, in 2023, de allereerste EU-definitie van de term. Door ook een drempel vast te stellen voor de lidstaten om elektriciteitsrekeningen van huishoudens te subsidiëren, stelt de EU de facto een betaalbaarheidsdrempel vast. Tot slot wordt met het prijsplafond de groothandelsprijs van gas vastgesteld waarboven volgens de EU de prijzen op de markt onbetaalbaar of onhoudbaar zouden zijn. In dit beleidskader ontbreekt het nog steeds aan expliciete aandacht voor en analyse van de drijvende krachten achter en de problemen in verband met betaalbaarheid in bepaalde belangrijke EU-resultaten (analyse van leveringszekerheid op EU-niveau, nationale energie- en klimaatplannen en risicobeoordelingen van de lidstaten).

De architectuur voor leveringszekerheid die is opgezet bij Verordening (EU) 2017/1938 heeft samenwerking tussen de lidstaten gestimuleerd, maar kon een aantal belangrijke resultaten niet behalen

Het rapportageproces van de lidstaten voor preventieve en noodplannen is inefficiënt en heeft een twijfelachtige meerwaarde

27 Op grond van de verordening gasleveringszekerheid moet het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas (ENTSB-G) om de vier jaar een Uniewijde simulatie van scenario's uitvoeren waarin gaslevering en infrastructuur worden verstoord. De lidstaten houden rekening met de resultaten van deze simulatie bij het opstellen van de belangrijkste te behalen resultaten van de architectuur voor gasleveringszekerheid van de EU (zie **figuur 8**): nationale en gemeenschappelijke risicobeoordelingen, die worden verwerkt in preventieve actieplannen (PAP's) en noodplannen. Samen zijn deze te behalen resultaten bedoeld om de acties van elke lidstaat voorafgaand aan en in reactie op een leveringszekerheids crisis te sturen en te structureren.

Figuur 8 — Eerste cyclus van te behalen resultaten in het kader van de verordening gasleveringszekerheid van 2017

Bron: ERK, op basis van Verordening (EU) 2017/1938.

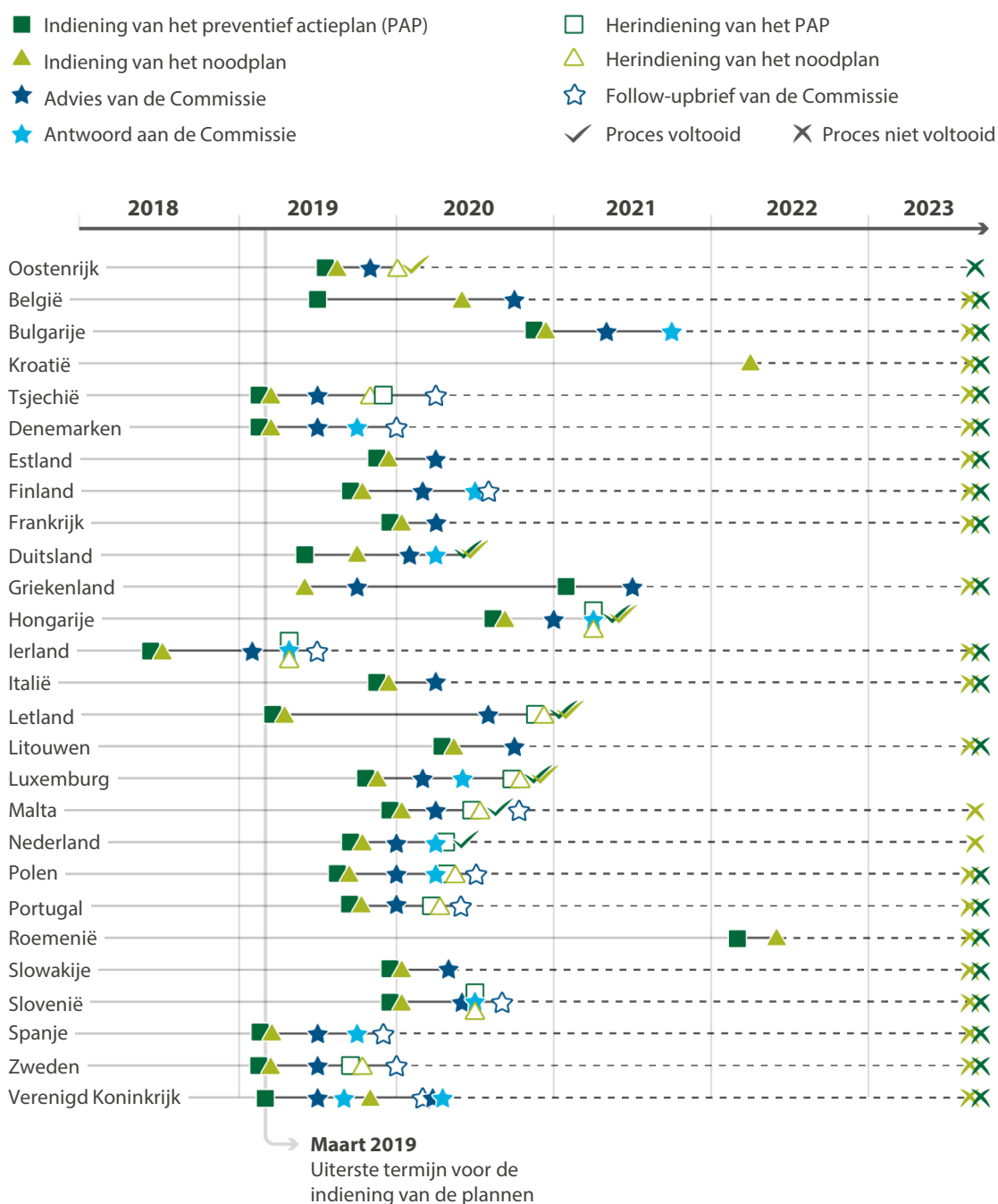
28 De Commissie beoordeelt de PAP's en noodplannen van de lidstaten aan de hand van de vereisten van de verordening gasleveringszekerheid en brengt aan elke lidstaat een advies uit met specifieke punten en aanbevelingen met betrekking tot die vereisten. De lidstaten moeten in hun definitieve plannen rekening houden met deze punten en aanbevelingen.

29 De lidstaten moesten hun plannen in 2019 bij de Commissie indienen. 25 van de 28 lidstaten (met inbegrip van het VK) deden dat. Kroatië en Roemenië dienden destijds geen plan in, wat leidde tot inbreukprocedures tegen hen, terwijl Cyprus vrijgesteld is omdat het geen gas gebruikt. De Commissie verzocht elk van de 25 lidstaten die plannen hadden ingediend om wijzigingen, aangezien hun plannen niet volledig voldeden aan de vereisten van de gasverordening (zie [figuur 9](#)). Zes lidstaten reageerden niet op het advies van de Commissie en de Commissie initieerde in deze gevallen geen verdere communicatie. De overige 19 lidstaten antwoordden op het advies van de Commissie in een brief waarin zij de redenen voor het niet actualiseren van hun plannen toelichtten, of dienden opnieuw een geactualiseerde versie van ten minste één van de plannen in. Elf lidstaten werd vervolgens gevraagd om hun plannen verder te actualiseren, maar geen van hen deed dat.

30 In totaal constateerden we dat 18 lidstaten noch hun PAP's noch hun processen voor de actualisering van hun noodplannen hadden afgerond, terwijl twee lidstaten niets hadden ingediend (zie [figuur 9](#)). Daarnaast constateerden we dat de Commissie eerdere versies van de plannen van drie lidstaten had gepubliceerd die sindsdien geactualiseerde versies hadden ingediend. Het feit dat het proces, ondanks talrijke uitwisselingen tussen de lidstaten en de Commissie, vaak niet werd afgerond, wijst erop dat het proces zelf omslachtig en inefficiënt was. Het roept ook vragen op over de meerwaarde van deze te behalen resultaten en hun nut voor het bevorderen van de gasleveringszekerheid van de lidstaten en de EU als geheel.

Figuur 9 — Tijdschema voor de indiening en evaluatie door de Commissie van de eerste cyclus van preventieve en noodplannen (2019)

Bron: ERK, op basis van door de Commissie verstrekte documenten.

31 In de verordening gasleveringszekerheid is bepaald dat de cyclus van indiening van plannen en de beoordeling door de Commissie om de vier jaar moet worden herhaald. Nieuwe versies moesten in maart 2023 worden ingediend. De meeste lidstaten waren te laat met het indienen van hun PAP's en noodplannen. De Commissie leidde in juni 2023 26 [EU-pilotprocedures](#) (precontentieuze procedures) in

om de ontbrekende plannen te ontvangen. Op 15 januari 2024 had zij 23 PAP's en 25 noodplannen ontvangen.

32 Hoewel het actualiseringsproces van 2023 samenviel met de aanhoudende oorlog van Rusland tegen Oekraïne, roepen deze vertragingen nog meer vragen op over hoe het doel van deze te behalen resultaten het best kan worden bereikt zonder onnodige administratieve lasten. De Commissie heeft erkend dat de hervorming van het rapportageproces met de lidstaten moet worden besproken om het minder belastend te maken en te zorgen voor betere resultaten¹⁷.

Regionale risicogroepen bevorderen samenwerking, maar presteren niet zoals verwacht

33 De structuur van de regionale samenwerking is vastgelegd in de verordening gasleveringszekerheid, waarin 13 "risicogroepen voor gaslevering" worden gedefinieerd aan de hand van de aanvoercorridors in de EU. De lidstaten werken in deze configuraties samen om gemeenschappelijke risicobeoordelingen te ontwikkelen voor alle relevante risicofactoren (natuur-, technologische, sociale, politieke rampen, enz.). Elke risicogroep wordt geleid door één lidstaat die zich daarvoor vrijwillig heeft aangemeld. In 2018 ondersteunde de Commissie vier risicogroepen (Belarus, Libië, de Trans-Balkan en Oekraïne) door voor hen een reeks risicoscenario's te modelleren. Het bestaan van risicogroepen zelf bevordert regionale samenwerking, wat het "leidende beginsel" is van de verordening gasleveringszekerheid.

34 Wij constateerden dat zowel de input als de output sterk varieerden tussen de 13 risicogroepen. Verscheidene lidstaten hebben de voor de risicoanalyse benodigde gegevens niet verstrekt. De eerste gemeenschappelijke risicobeoordelingen moesten uiterlijk op 1 oktober 2018 zijn opgesteld. Slechts één risicogroep diende zijn gemeenschappelijke risicobeoordeling op tijd in, terwijl twee (de zuidelijke gascorridor en het oostelijke Middellandse Zeegebied) niet waren opgezet omdat de infrastructuur ervoor nog niet bestond. De Commissie speelde een ondersteunende rol bij de ontwikkeling van gemeenschappelijke risicobeoordelingen en beoordeelde deze aan de hand van de volgende criteria: infrastructuurnorm, leveringsnorm, risicobeoordeling en -analyse, regionale samenwerking. Op basis van deze beoordeling was zij van oordeel dat alle gemeenschappelijke risicobeoordelingen in veel opzichten onvolledig waren. Wij hebben geen bewijs gevonden dat de risicogroepen de beoordeling door de Commissie van de gemeenschappelijke risicobeoordelingen in aanmerking hebben genomen.

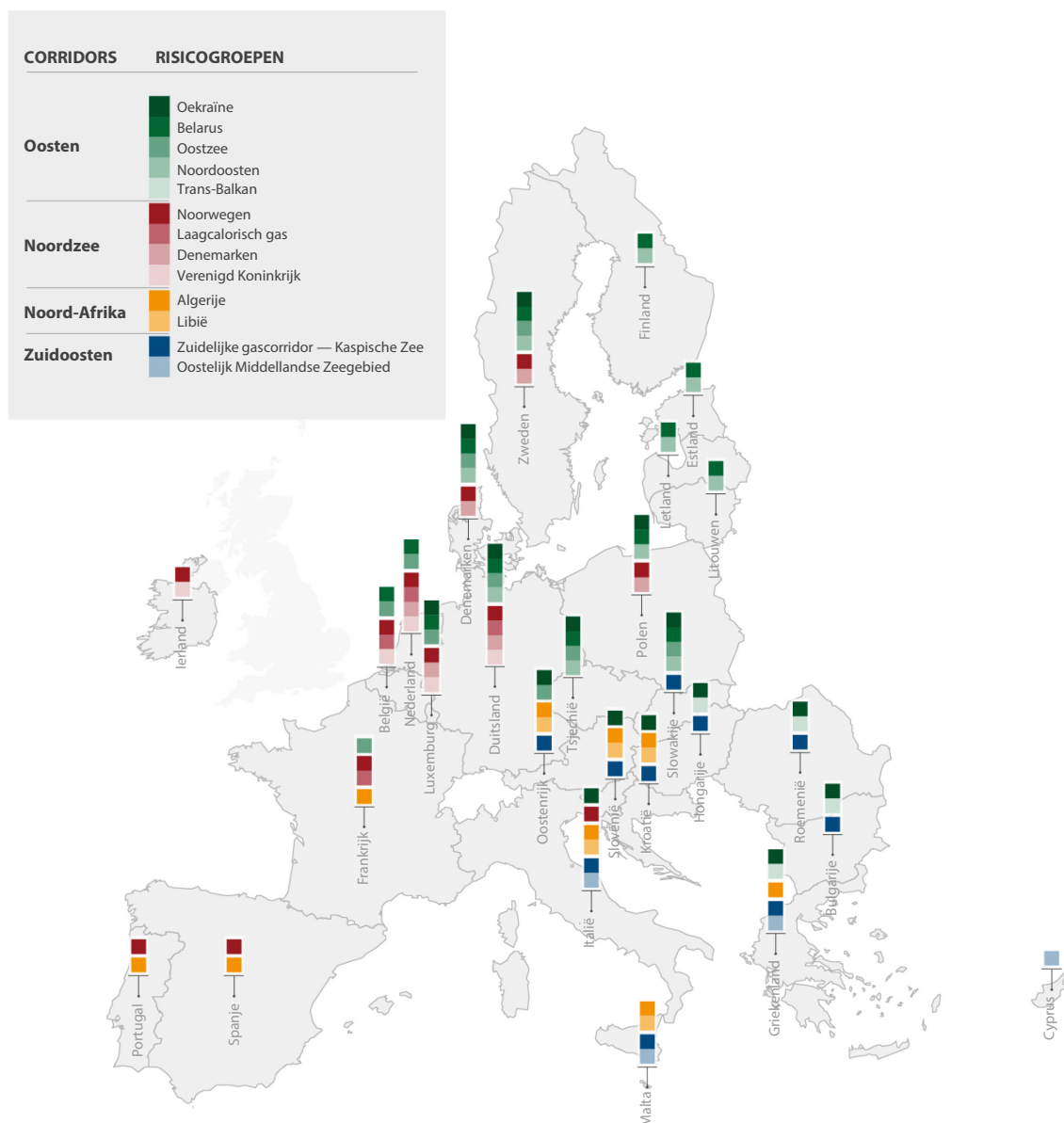
¹⁷ Beoordeling door de Commissie van de verordening gasleveringszekerheid, [SWD\(2023\) 323](#).

35 Om bij te dragen tot de ontwikkeling van gemeenschappelijke risicobeoordelingen en leidende risicogroepen moeten de nationale autoriteiten veel inspanningen leveren. Een ander probleem is dat de meeste lidstaten deelnemen aan meerdere risicogroepen, soms zelfs zes tot acht (zie *figuur 10*). De administratieve capaciteit die dit werk van de lidstaten vergt moet ook worden gezien in de context van de andere te behalen resultaten van de verordening gasleveringszekerheid (zie de paragrafen *27-32*). De Commissie heeft het gebrek aan administratieve capaciteit aangemerkt als een uitdaging voor de coördinatie van risicogroepen en de uitvoering van risicobeoordelingen¹⁸.

---

¹⁸ Ibid.

Figuur 10 — Samenstelling van regionale risicogroepen

Bron: ERK, op basis van Verordening (EU) 2017/1938.

36 De werkcyclus van gemeenschappelijke risicobeoordelingen wordt om de vier jaar herhaald. Nieuwe documenten moesten uiterlijk op 1 oktober 2022 worden ingediend. Alle risicogroepen dienden eind 2023 een gemeenschappelijke risicobeoordeling in, met uitzondering van het noordoosten (geen enkele lidstaat stelde zich vrijwillig kandidaat om de groep te leiden) en het oostelijke Middellandse Zeegebied (nog geen infrastructuur die de activering van de groep rechtvaardigt). De Commissie verleende steun aan negen van de dertien risicogroepen, aangezien twee niet om steun hadden verzocht en twee andere nog niet over een functionele infrastructuur beschikten. Wij constateerden dat de geactualiseerde

gemeenschappelijke risicobeoordelingen in feite een door de Commissie gestuurde modelleringsoefening waren die gericht was op de totale afsluiting van Russisch gas.

37 De verordening gasleveringszekerheid vereist dat PAP's en noodplannen paragrafen bevatten over de "regionale dimensie" van de gasleveringszekerheid, met name informatie over gemeenschappelijke maatregelen en samenwerkingsmechanismen (zie de paragrafen [27-32](#)). Over deze aspecten moet binnen elke risicogroep overeenstemming worden bereikt om ervoor te zorgen dat de informatie in de regionale hoofdstukken van de nationale plannen van de lidstaten consistent is. Uit onze analyse van de PAP's en noodplannen van 2019 bleek dat de regionale hoofdstukken qua kwaliteit en inhoud per lidstaat en regionale risicogroep aanzienlijk verschilden, en dat het vaak ontbrak aan input van een of meer risicogroepen.

38 Het feit dat regionale risicogroepen niet de voor de nationale plannen benodigde informatie hebben verstrekt, roept vragen op over de meerwaarde van hun werk. De Commissie heeft erkend dat het met name in noodplannen ontbrak aan regionaal overeengekomen maatregelen om regionale crises het hoofd te bieden en, meer in het algemeen, aan een toereikende regionale dimensie¹⁹. De Commissie heeft ook erkend dat "langdurige verstoringen nog steeds [zouden] kunnen leiden tot ongecoördineerde acties van de lidstaten die de voorzieningszekerheid van naburige lidstaten in gevaar zouden kunnen brengen"²⁰. Uit onze analyse van de te behalen resultaten van de lidstaten bleek dat zes lidstaten onder meer de gaslevering aan een buurland afsluiten als mogelijke reactie op een noodsituatie.

39 Deze kwesties, in combinatie met die welke specifiek zijn voor de te behalen resultaten van de afzonderlijke lidstaten, roepen vragen op over hoe de regionale risicogroepen in de toekomst moeten werken (werkverdeling, keuze van risicoscenario's, inhoud en vorm van de rapportage die verder gaat dan de bijdrage van de Commissie, enz.) om de voordelen van samenwerking en regionale focus efficiënter te benutten zonder een buitensporige rapportagelast te creëren. Uit onze enquête onder de lidstaten blijkt dat de meeste lidstaten (21 van de 23 respondenten) graag zien dat de architectuur van de rapportage over gasleveringszekerheid wordt herzien en vereenvoudigd en dat op EU-niveau meer aandacht wordt besteed aan praktische samenwerkings- en weerbaarheidsmaatregelen.

---

¹⁹ Ibid.

²⁰ Evaluatie door de Commissie van de werking van Verordening (EU) 2022/1369, COM(2023) 173 final.

40 Regionale risicogroepen moeten ook rekening houden met de gevolgen van de snelle afbouw van de gasinvoer uit Rusland. Sommige van de oostelijke pijpleidingscorridors zijn niet langer relevant, terwijl de invoer van lng steeg van 80 miljard m³ in 2021 tot 120 miljard m³ in 2022²¹. Gezien deze gewijzigde omstandigheden is de huidige configuratie van risicogroepen op basis van gaspijpleidingsroutes in sommige gevallen achterhaald. De Commissie heeft erkend dat “de huidige regionale benadering van de risicogroepen niet langer geschikt [lijkt] voor het beoogde doel”²².

Bilaterale solidariteitsovereenkomsten tussen lidstaten blijven grotendeels buiten bereik

41 Solidariteit is een kernbeginsel dat ten grondslag ligt aan het energiebeleid van de EU, zoals vermeld in de artikelen 194 en 222 van het VWEU, alsook herhaald in de verordening gasleveringszekerheid. Het solidariteitsmechanisme van de verordening is bedoeld als uiterste middel. In een ernstige noodsituatie op het gebied van gas, wanneer de markt niet genoeg gas levert om te voldoen aan de vraag van de door solidariteit beschermde afnemers van een lidstaat (zoals huishoudens en essentiële sociale diensten), moeten naburige lidstaten op verzoek gas leveren om aan die vraag te voldoen. Krachtens de verordening moesten de details van solidariteitsmaatregelen (met inbegrip van technische, juridische en financiële regelingen) uiterlijk in december 2018 bilateraal tussen naburige lidstaten worden overeengekomen.

42 Hoewel de kans klein is dat formele solidariteit in gang wordt gezet, zijn de lidstaten terughoudend geweest om dergelijke overeenkomsten te sluiten. Geen van de veertig overeenkomsten die de Commissie nodig acht, was in december 2018 gesloten. Aangezien er in mei 2020 nog geen enkele overeenkomst was ondertekend, heeft de Commissie [inbreukprocedures ingeleid tegen 25 lidstaten](#) wegens niet-naleving van de solidariteitsbepalingen. Er zijn acht overeenkomsten gesloten tot januari 2024. Volgens de Commissie zijn de belangrijkste redenen voor deze trage vooruitgang de technische complexiteit, het gebrek aan deskundigheid bij de nationale overheden en de moeilijkheid om overeenstemming te bereiken over een eerlijk financieel compensatiemechanisme.

---

²¹ Infografiek — [Waar komt ons gas vandaan?](#), Raad van de Europese Unie, 25 februari 2024.

²² Evaluatie door de Commissie van de toepassing van Verordening (EU) 2017/1938, [COM\(2023\) 572 final](#).

43 Om het gebrek aan vooruitgang op het gebied van bilaterale solidariteit aan te pakken, met name in de context van de energiecrisis, is bij Verordening (EU) 2022/2576 van de Raad voor 2023 een tijdelijke standaardsolidariteitsmaatregel ingevoerd. Deze maatregel zou van toepassing zijn in een noodsituatie op het gebied van gas tussen lidstaten die geen bilaterale overeenkomsten hebben gesloten.

44 In december 2022 heeft de Commissie een “droge” solidariteitsoefening met elf lidstaten en het ENTSB-G uitgevoerd om het kader te testen dat bij de verordening gasleveringszekerheid en Verordening (EU) 2022/2576 is ingevoerd om te reageren op een noodsituatie op het gebied van de gasleveringszekerheid. Het gekozen scenario was vooral gericht op een volledige afsluiting van Russisch gas. De oefening bevestigde in het algemeen de paraatheid van de EU voor een noodsituatie op het gebied van gas, maar liet ook zien dat er nog uitdagingen zijn en dat er op een aantal gebieden nog meer inspanningen moeten worden geleverd. Dit omvat de complexiteit van de eerlijke compensatie voor gas in reactie op een solidariteitsverzoek, zelfs in het kader van het tijdelijke mechanisme van Verordening (EU) 2022/2567. Op basis van de belangrijkste bevindingen van de “droge” solidariteitsoefening heeft de Commissie geconcludeerd dat de standaardsolidariteitsregeling permanent moet worden²³ wanneer de herziene Richtlijn 2009/73/EG in werking treedt.

---

²³ COM(2023) 547.

De selectie van projecten van gemeenschappelijk belang was complex en de resultaten van de projecten zijn onduidelijk

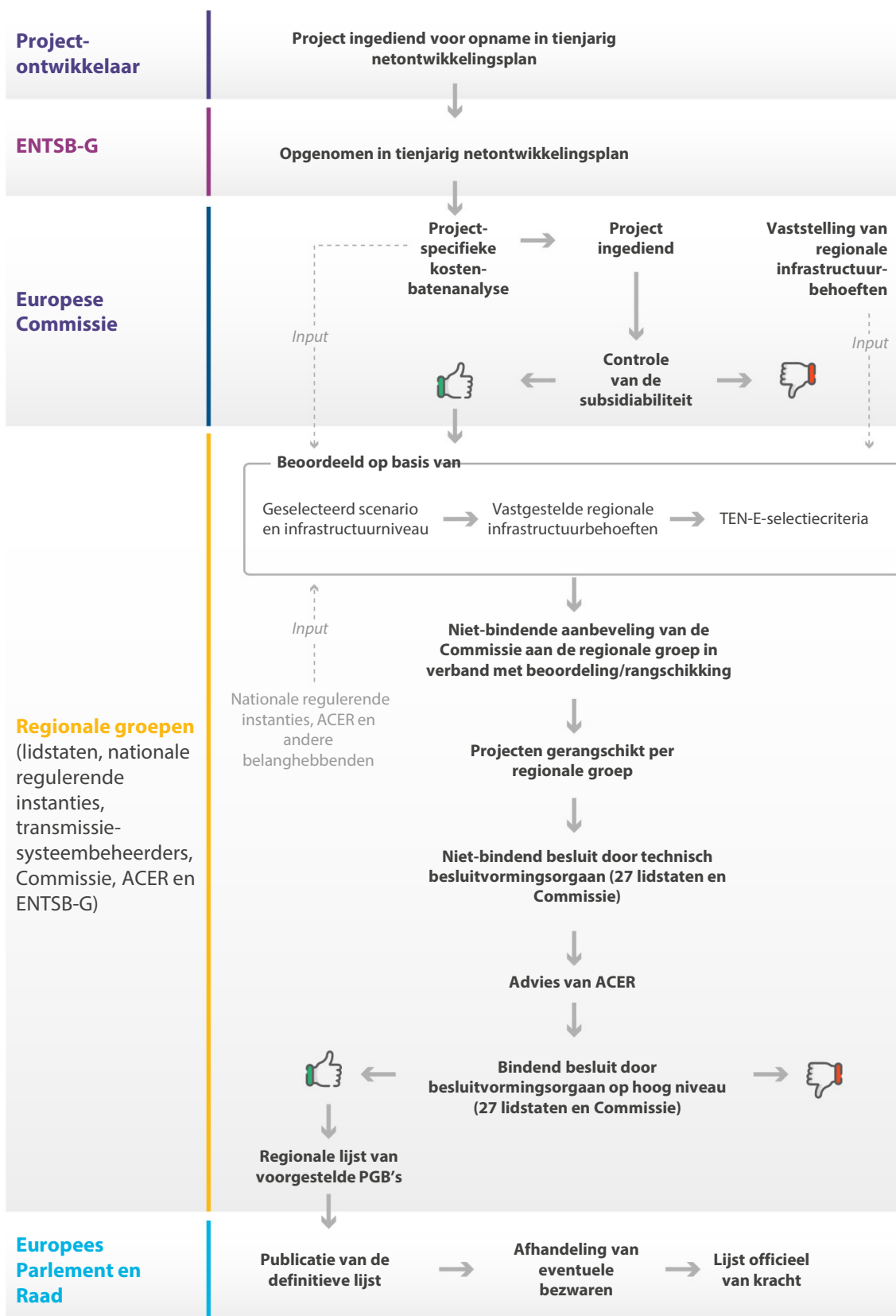
45 Er zijn drie belangrijke fasen in de selectieprocedure voor gasprojecten van gemeenschappelijk belang.

- o De eerste fase bestaat uit een kosten-batenanalyse. Deze moet positief zijn en er moet worden aangetoond dat projecten een grensoverschrijdend effect hebben om verder in aanmerking te worden genomen.
- o De tweede fase bestaat erin de regionale infrastructuurbehoeften, met inbegrip van de behoeften op het gebied van de leveringszekerheid, in kaart te brengen op basis van de beoordeling van de leemten in de infrastructuur in het meest recente [tienjarige netontwikkelingsplan](#) van het ENTSB-G en de besprekingen met de lidstaten over hun huidige behoeften op het gebied van gasinfrastructuur op nationaal en regionaal niveau.
- o In de derde fase beoordeelt de Commissie de relatieve verdiensten van elk project aan de hand van een aantal in de [TEN-E-verordening](#) vastgestelde criteria (bijv. marktintegratie, voorzieningszekerheid, mededinging, duurzaamheid). In deze fase krijgen projecten punten toegekend met betrekking tot de vastgestelde behoeften.

46 De procedure resulteert in een niet-bindende ranglijst van PGB's die de Commissie voorstelt aan een van de vier regionale groepen van lidstaten (noord-zuidwest, noord-zuidoost, zuid en de Baltische gascorridors). Deze ranglijst vormt daarnaast de basis voor de definitieve lijst van PGB's, die wordt opgesteld door een besluitvormingsorgaan op hoog niveau bestaande uit de 27 lidstaten en de Commissie dat niet gebonden is aan eerdere resultaten of rangschikkingen (zie [figuur 11](#)). We constateerden dat 10 % van de projecten in de laatste drie PGB-lijsten niet werd aanbevolen voor opname in de niet-bindende lijsten van de Commissie, aangezien uit haar vergelijkende analyse bleek dat deze minder voordelen opleverden dan alternatieve projecten in dezelfde regio. Zodra een project is geclassificeerd als een PGB kan er EU-financiering uit de CEF voor worden aangevraagd (zie paragraaf [07](#) en [bijlage I](#)).

Figuur 11 — Procedure voor de selectie van gasprojecten van gemeenschappelijk belang

Bron: ERK, op basis van de Commissie.

47 Uit onze enquête onder de lidstaten bleek dat veel van hen (zestien van de twintig respondenten) de PGB-selectieprocedure steunen. We troffen echter een aantal problemen aan met betrekking tot deze procedure, waaruit lessen kunnen worden getrokken voor de toekomstige selectie van waterstofprojecten van gemeenschappelijk belang.

48 Om de levering van projecten te versnellen zouden PGB's door de lidstaten voorrang moeten krijgen om sneller te worden goedgekeurd dan andere gasinfrastructuurprojecten. Uit de monitoring door het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) blijkt dat 45 % van de gasprojecten van gemeenschappelijk belang de in de TEN-E-verordening vastgestelde goedkeuringstermijn²⁴ van 3,5 jaar heeft overschreden. In onze enquête vroegen we of de lidstaten wettelijke en/of bestuursrechtelijke bepalingen hadden ingevoerd om te zorgen voor een versnelde vergunningverlening voor gasprojecten van gemeenschappelijk belang. Tien van de 21 lidstaten antwoordden dat zij dat niet hadden gedaan. PGB's lopen vertraging op in de lidstaten met en zonder een versnelde vergunningsprocedure, en de monitoring door ACER van de vorderingen van PGB's wijst er niet op dat problemen op het gebied van vergunningen de belangrijkste oorzaak van dergelijke vertragingen zijn. Dit suggereert dat versnelde vergunningverlening op zich niet voldoende is om ervoor te zorgen dat PGB's sneller worden geleverd dan andere gasprojecten.

49 De PGB-selectieprocedure leidt normaliter tot de selectie van individuele projecten met het grootste verwachte voordeel, met uitsluiting van andere projecten. Van dit beginsel werd in 20 % van de gevallen afgeweken (57 van de 291 PGB's op de vijf lijsten). Eerst werd een doelstelling gekozen (bijv. meer regionale gasopslag)²⁵ en werden concurrerende of potentieel concurrerende clusters van PGB's onder de gegeven doelstelling opgesomd. Vervolgens werd het aan de markt overgelaten om te beslissen welke PGB('s) werd(en) uitgevoerd. De reden om voor sommige PGB's een clusterbenadering te kiezen en voor andere niet, wordt niet toegelicht door de Commissie. De clusterbenadering leidt niet tot een duidelijk resultaat (d.w.z. één PGB), maar tot meerdere PGB's voor dezelfde doelstelling, ondanks de toepassing van een complexe selectieprocedure.

---

²⁴ Geconsolideerd verslag over de vorderingen van elektriciteits- en gasprojecten van gemeenschappelijk belang, ACER (2023), blz. 20.

²⁵ Bijlage VII bij Verordening (EU) 347/2013.

50 In de vijf lijsten met gasprojecten van gemeenschappelijk belang zijn in totaal 291 projecten opgenomen (zie [figuur 3](#)) die een positief effect hadden of kunnen hebben op de leveringszekerheid van de EU. We hebben bijvoorbeeld vastgesteld dat de 18 PGB's die CEF-financiering hebben ontvangen voor bouwdoeleinden (zie [bijlage I](#) en [bijlage II](#)) de onderlinge verbinding van de gasnetwerken van de lidstaten hebben verbeterd of zullen verbeteren en hun gasvoorziening zullen diversifiëren. Andere voltooide PGB's ontvingen geen CEF-financiering, maar hadden eveneens een positieve impact, met name in de context van de recente leveringszekerheids crisis. In de praktijk zijn er minder dan 291 verschillende projecten, aangezien sommige op meerdere lijsten voorkwamen, andere nooit de bouwfase hebben bereikt en nog andere werden samengevoegd tot nieuwe projecten. Hoewel er een duidelijk resultaat is van elke PGB-selectieprocedure (d.w.z. een officiële PGB-lijst), kan de Commissie geen overzicht geven van het eindresultaat van alle 291 gasprojecten van gemeenschappelijk belang en beschouwt zij alleen de twintig gasprojecten op de huidige lijst als PGB's. Haar PGB-transparantieplatform biedt alleen een overzicht van projecten uit de meest recente (vijfde) PGB-lijst en eerdere PGB's waarvan de Commissie weet dat ze voltooid of in aanbouw zijn. De onvolledige informatie over projectresultaten maakt het moeilijk om het uitvoeringspercentage van PGB's en de toegevoegde waarde van een project als PGB te beoordelen.

Onvoldoende vooruitgang op het gebied van koolstofafvang en -opslag vormt een uitdaging voor de leveringszekerheid op lange termijn

51 De koolstofemissies in verband met het gasverbruik zullen een steeds belangrijker onderdeel van het leveringszekerheidslandschap van de EU worden met het oog op haar klimaatdoelstellingen (met name een nettonuluitstoot tegen 2050). Zelfs als rekening wordt gehouden met de verwachte aanzienlijke daling van het gasverbruik, zal de EU in 2040 nog steeds aanzienlijke hoeveelheden aardgas nodig hebben voor energie-intensieve industrieën waaraan CO₂-emissies uit industriële processen inherent zijn²⁶, en in de energiesector²⁷. De inzet van CCUS valt daarom binnen de leveringszekerheid op lange termijn zoals gedefinieerd door het IEA (zie paragraaf [01](#)), met name door de ondersteuning van een gediversifieerd, evenwichtig

---

²⁶ Koolstofafvang, -gebruik en -opslag, Europese Commissie.

²⁷ The role of natural gas in Europe towards 2050, NTNU (2021).

en klimaatneutraal elektriciteitsnet²⁸. De Commissie heeft CCUS aangemerkt als een kritieke strategische nettonultechnologie²⁹.

52 Bij een eerdere controle constateerden we dat geen van beide EU-programma's ter ondersteuning van CCUS er in de periode 2009-2017 in was geslaagd om deze technologie in de EU toe te passen en dat — ondanks de grote bedragen aan financiering die ermee gemoeid waren — geen van de geplande projecten op commerciële schaal afgerond en operationeel was³⁰. Tot op heden zijn er vier commerciële CCUS-projecten operationeel in de EU die samen tot 1,5 miljoen ton CO₂ per jaar kunnen afvangen³¹. De Commissie heeft een streefcijfer voorgesteld voor een jaarlijkse CO₂-opslagcapaciteit van 50 miljoen ton tegen 2030, maar heeft geen streefcijfer voor het gebruik ervan voorgesteld. Er wordt geschat dat tegen 2050 jaarlijks tot 450 miljoen ton CO₂ via CCUS moet worden afgevangen om de klimaatdoelstellingen van de EU te halen³². Ter vergelijking: in 2022 bedroegen de CO₂-emissies door energieverbruik in de EU bijna 2 400 miljoen ton³³. Het gebrek aan vooruitgang op het gebied van CCUS kan in deze context een risico vormen voor de gasleveringszekerheid van de EU op lange termijn. De Commissie heeft in februari 2024 [een strategie inzake CCUS](#) gepubliceerd.

---

²⁸ [A new era for CCUS](#), IEA (22 februari 2024).

²⁹ Voorstel voor een verordening voor een nettonulindustrie, [COM\(2023\) 161 final](#).

³⁰ Speciaal verslag nr. 24/2018.

³¹ [CCUS project explorer](#), IEA.

³² [SWD\(2024\) 63 final](#), Effectbeoordelingsverslag, Deel 1.

³³ [CO2 emissions from EU territorial energy use](#), Eurostat.

De crisisresponsmaatregelen van de EU hebben sterke signalen afgegeven aan de markt, maar vaak kan niet worden aangetoond dat hun gestelde doelstellingen zijn verwezenlijkt

53 De crisis als gevolg van de Russische invasie van Oekraïne, samen met wat de Raad heeft omschreven als “[Ruslands inzet van zijn gasvoorraden als wapen](#)”, heeft de veerkracht van de EU tegen een plotselinge verandering in het evenwicht tussen vraag en aanbod op de proef gesteld. Wij beoordeelden of de maatregelen die de EU als reactie op de crisis heeft genomen, de leveringszekerheid hebben gewaarborgd (zie [figuur 5](#)). Wij zouden verwachten dat:

- o een reductie van de gasvraag met 15 % was bereikt met steun van het EU-beleid;
- o de maatregel inzake de verplichting tot gasopslag was uitgevoerd en meer zekerheid had gecreëerd;
- o het prijsplafond zou voorzien in een effectieve prijsstop voor de gashandel in de EU;
- o de Commissie kan aantonen dat AggregateEU aan de gestelde doelen beantwoordt;
- o de Commissie de acties en onderhandelingen van de EU kan coördineren met derde landen die gas produceren, om de leveringszekerheid te verbeteren.

Reductie van de gasvraag met 15 % dankzij maatregelen van de lidstaten, hoge prijzen en een warme winter

54 De Commissie schatte in juli 2022 dat een volledige afsluiting van Russisch gas zou kunnen leiden tot een tekort van 30 miljard m³ gas in de EU en tot uitputting van de opslag tegen het einde van de winter van 2022-2023, zelfs met een hoge invoer van Ing³⁴. Om dit probleem voor te zijn, werd bij Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad een vrijwillige vraagreductie van ten minste 15 % (45 miljard m³) ingevoerd, aanvankelijk voor de periode van augustus 2022 tot en met maart 2023, en vervolgens verlengd tot en met maart 2024.

---

³⁴ Mededeling van de Commissie “Gas besparen voor een veilige winter”, [COM\(2022\) 360 final](#).

55 Het gasverbruik in de EU was al met 10,4 % gedaald als gevolg van de hoge prijzen in het jaar 2022 tot en met augustus van dat jaar, toen het streefdoel van 15 % werd vastgesteld³⁵. Het in Verordening (EU) 2022/1369 vastgestelde streefdoel gaf een duidelijk signaal aan de markt en bood een actiekader. Volgens de geactualiseerde nationale energie- en klimaatplannen die in 2023 door 17 lidstaten zijn ingediend, waren kortetermijnmaatregelen om de vraag te reduceren gericht op twee hoofdgebieden: informatiecampagnes over het besparen van gas/elektriciteit en maatregelen om verwarming en koeling te beperken. Het streefdoel werd overschreden in de periode augustus 2022 tot en met maart 2023, toen het gasverbruik in de EU in totaal met 18 % daalde. De Commissie schat dat 50 % van deze daling te wijten was aan huishoudens, 43 % aan de industrie en 7 % aan de elektriciteitsproductiesector³⁶.

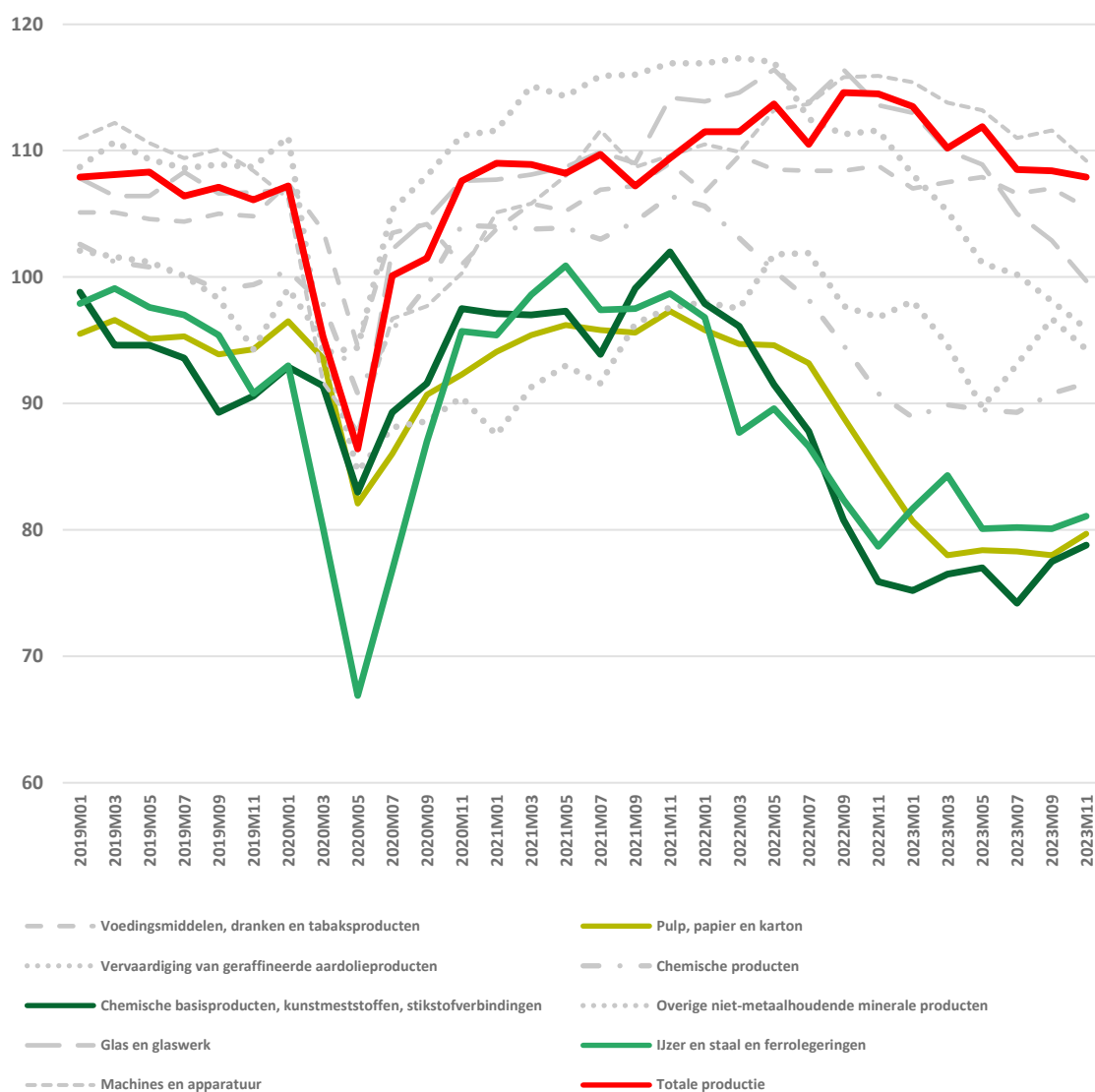
56 Hoewel de door de lidstaten genomen maatregelen hebben bijgedragen aan de reductie van de gasvraag, is het moeilijk om het relatieve effect van deze maatregelen in vergelijking tot andere factoren waarop de lidstaten geen invloed hebben, met zekerheid te beoordelen. Zo reageerden huishoudens en bedrijven zowel op hogere prijzen als op voorlichtingscampagnes ter besparing van gas, terwijl de Commissie schat dat een zesde van de vraagreductie in de winter van 2022-2023 te wijten was aan een warme winter die leidde tot een lagere gasvraag voor verwarming. Evenzo was een reductie van de vraag van de industrie in 2022 met 18 % op jaarbasis het gevolg van een reeks factoren, waaronder brandstofomschakeling, energie-efficiëntiemaatregelen en vernietiging van de vraag (hoge gasprijzen waardoor de productie wordt stilgelegd). De vraagreductie lijkt het meest uitgesproken te zijn geweest in energie-intensieve industrieën (bijv. ijzer en staal, chemische basisproducten en papier en pulp), waar de productie nog steeds onder het niveau van vóór de crisis ligt (zie *figuur 12*).

---

³⁵ EU gas consumption decreased by 17.7 %, Eurostat (19 april 2023).

³⁶ SWD(2023) 63 final.

Figuur 12 — Maandelijkse productie naar volume, productie in de EU van januari 2019 tot en met november 2023 (2015 = 100)

Bron: Grafiek door Anouk Honoré (Oxford Institute for Energy Studies), op basis van gegevens van Eurostat.

Er werd voldaan aan de EU-brede verplichting tot het vullen van gasopslaginstallaties, waarmee eerdere praktijken werden gevolgd en meer zekerheid werd gecreëerd

57 Gasopslag levert 25-30 % van het gas dat tijdens de wintermaanden in de EU wordt verbruikt. Gasopslag speelt een belangrijke rol bij het balanceren van het Europese gassysteem, met name door in de winter pieken in de vraag op te vangen. Vóór de crisis controleerde Gazprom ongeveer 10 % van de ondergrondse gasopslaginstallaties in de EU³⁷. In 2021 waren deze gasopslaginstallaties veel minder gevuld, zowel in vergelijking met voorgaande jaren als met andere gasopslaginstallaties in de EU, als onderdeel van [Ruslands inzet van zijn gasvoorraden als wapen](#). ACER rapporteerde in januari 2022 dat de meerderheid van de nationale regulerende instanties voor gas niet had aangegeven dat de huidige gasniveaus in de opslaginstallaties een groot probleem waren³⁸.

58 In juni 2022 stelde de EU haar verplichting tot het vullen van gasopslaginstallaties vast. Alle ondergrondse gasopslaginstallaties in de EU moesten uiterlijk op 1 november 2022 voor 80 % gevuld zijn en uiterlijk op 1 november van elk daaropvolgend jaar tot 2025 voor 90 % gevuld zijn, met tussentijdse opslagniveaus voor februari, mei, juni en september. Deze streefdoelen zijn tot dusver allemaal bereikt en zelfs overschreden (in november 2023 waren de gasopslaginstallaties van de EU voor 99 % gevuld), waarmee een signaal wordt afgegeven dat de EU zal zorgen voor voldoende gasreserves voor een gemiddelde winter en het risico van een herhaling van de manipulatie van de gasopslag wordt weggenomen.

59 Deze maatregel schept weliswaar zekerheid, maar verschilt niet sterk van eerdere praktijken. De resultaten ervan komen overeen met de gemiddelde opslagniveaus in de EU vóór de crisis (zie [figuur 13](#)). Het gemiddelde opslagniveau in de hele EU op 1 november van de jaren in de periode 2016-2020 bedroeg 91,5 %³⁹. Elf lidstaten (samen goed voor 56 % van het gasverbruik in de EU) hadden vóór de crisis nationale opslagverplichtingen en vier lidstaten beschikten over strategische gasopslagreserves⁴⁰.

---

³⁷ Verslag van de Commissie betreffende bepaalde aspecten die verband houden met de gasopslag, [COM\(2023\) 182 final](#).

³⁸ [Report on Gas Storage Regulation and Indicators](#), ACER (2022).

³⁹ [Aggregated Gas Storage Inventory \(Data overview/Historical data\)](#), Gas Infrastructure Europe (GIE).

⁴⁰ [Report on Gas Storage Regulation and Indicators](#), ACER (2022).

Figuur 13 — Gemiddelde opslagniveaus in de EU

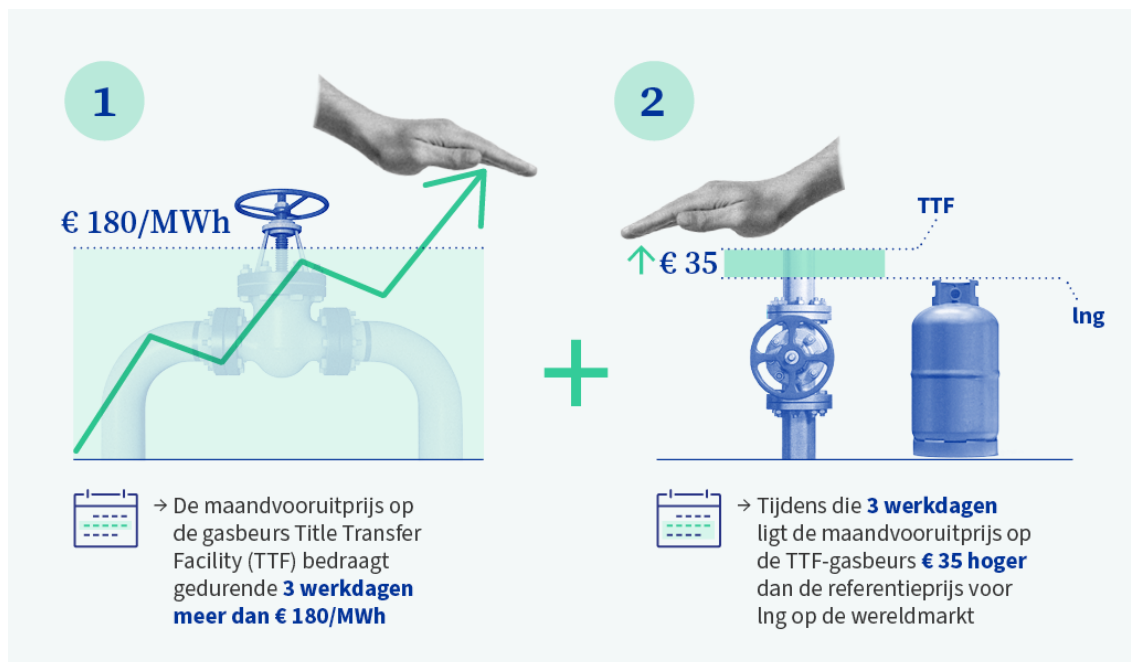
Bron: ERK, op basis van GIE.

Er zijn risico's verbonden aan de mogelijke activering van het gasprijsplafond

60 Het marktcorrectiemechanisme — algemeen bekend als het gasprijsplafond — is bedoeld om gebeurtenissen op de markt die de Commissie als marktverstoringen beschouwt, zoals de stijging van de gasprijzen in augustus 2022, te corrigeren. Het treedt in werking wanneer de maandvoortprijz van op de Nederlandse TTF verhandelde gasfutures hoger is dan 180 EUR/MWh en 35 EUR/MWh boven een wereldwijde referentieprijz voor lng ligt (zie [figuur 14](#)). Dit betekent dat het gedurende een bepaalde periode niet mogelijk is om de meest verhandelde gasfutures boven een op basis van Verordening 2022/2578 berekend prijsplafond te kopen en te verkopen. Het plafond geldt tot en met 31 december 2025. De Commissie stelt dat het bestaan van het plafond “[een limiet stelde aan prijzen op de gasmarkten van de EU](#)⁴¹” tijdens de energiecrisis. Het is echter niet mogelijk om de doeltreffendheid ervan te beoordelen, omdat het tot nu toe nog niet is geactiveerd. Wel zijn er enkele risico's geïdentificeerd die verband houden met de mogelijke activering ervan.

⁴¹ COM(2023) 650 final.

Figuur 14 — Trigger voor de activering van het gasprijsplafond

Bron: Raad van de EU.

61 Het prijsplafond geldt voor alle overeenkomsten die worden gesloten op de gashandelsplatforms van de EU die betrekking hebben op gasleveringen van een maand tot een jaar in de toekomst. Het plafond geldt niet voor andere soorten overeenkomsten of voor overeenkomsten die buiten de EU worden gesloten. Op ten minste één wereldwijde beurs is een regeling getroffen dat de gashandel zonder extra kosten van het Nederlandse naar het Britse handelsplatform zal verschuiven als het prijsplafond in werking treedt. De Europese Autoriteit voor effecten en markten acht het waarschijnlijk dat de gashandel de EU zou verlaten zodra de prijzen het prijsplafond naderen⁴². Zij heeft gewaarschuwd dat dit **mogelijk gevolgen kan hebben voor de ordelijke werking van de markten en uiteindelijk voor de financiële stabiliteit**. Wanneer er zich een aanzienlijk gastekort voordoet, wat waarschijnlijk tot een prijspiek zou leiden, heeft de Commissie de bevoegdheid om het plafond op te schorten.

⁴² Effects Assessment of the impact of the market correction mechanism on financial markets, ESMA (2023).

AggregateEU heeft de belangstelling van de markt gewekt, maar er zijn onvoldoende gegevens om conclusies te trekken over de voordelen ervan

62 In april 2022 heeft de Commissie een [EU-energieplatform](#) voor de gemeenschappelijke aankoop van gas opgericht. Dit leidde op zijn beurt tot de oprichting van AggregateEU in april 2023, aanvankelijk tot december 2023. AggregateEU heeft volgens de Commissie tot doel een alternatief kanaal te bieden voor het kopen en verkopen van gas, onder meer via gemeenschappelijke aankopen, evenals een dienst voor vraagbundeling en nieuwe vormen van samenwerking. Andere belangrijke beoogde voordelen zijn meer transparantie, steun voor kleinere bedrijven uit niet aan zee grenzende landen (met betrekking tot de aankoop van lng) en het faciliteren van samenwerkingsmodellen zoals groepsaankopen via een centrale inkoper⁴³. Om het gebruik van het platform te waarborgen, moesten de 24 lidstaten die op het gasnet van de EU waren aangesloten (Ierland, Malta en Cyprus zijn vrijgesteld) ervoor zorgen dat onder hun jurisdictie vallende entiteiten tegen eind 2023 een vraag indienden die overeenkwam met 15 % van de vuldoelstelling van de lidstaat⁴⁴.

63 In de praktijk is AggregateEU een onlineplatform waarop de gasvraag van in de EU of de [Energiegemeenschap](#) gevestigde entiteiten (industrie, handelaren, enz.) wordt gegroepeerd op basis van de lidstaten waar ze gas geleverd willen krijgen, en waarop leveranciers als reactie daarop offertes kunnen indienen. Vraag en aanbod worden pro rata aan elkaar gekoppeld en gerangschikt op basis van de prijs (zodat alle kopers een gelijke kans hebben om tegen de laagste prijs voor hun leveringspunt te kopen). Vanaf dat moment is de Commissie er niet langer bij betrokken. Kopers en verkopers onderhandelen buiten het kader van het platform en zijn niet gebonden aan de prijzen die daar worden aangeboden.

64 AggregateEU lijkt te voldoen aan zijn doelstelling om kleinere bedrijven te ondersteunen, aangezien twee derde van de bedrijven die gas op het platform willen kopen, door de Commissie als kleine entiteiten wordt geclassificeerd (bedrijven die in één lidstaat actief zijn of lokale kleinhandelaren in gas).

---

⁴³ [AggregateEU — questions and answers](#), Europese Commissie.

⁴⁴ [Verordening \(EU\) 2022/2576 van de Raad](#).

65 AggregateEU biedt zoals bedoeld wel een alternatief kanaal om gas te kopen en te verkopen. In 2023 waren er vier “matchmaking”-rondes op het platform, waarbij 180 entiteiten aanvragen indienden voor in totaal 54 miljard m³ gas. De gevraagde volumes kwamen overeen met 50 % van de gasopslagcapaciteit in de EU, veel hoger dan de wettelijk verplichte 15 % van de gasopslag in de EU. Dit wijst erop dat AggregateEU daadwerkelijk de belangstelling heeft gewekt van gasentiteiten. Wij konden echter de toegevoegde waarde van AggregateEU ten opzichte van de gashandelsplatforms niet bepalen, noch het marktfalen dat met AggregateEU wordt aanpakt, aangezien het door de crisis veroorzaakte prijsverschil tussen de gasmarkten in de EU al aanzienlijk was verminderd ten tijde van de lancering van AggregateEU⁴⁵.

66 Om te kunnen beoordelen in hoeverre de andere voordelen die AggregateEU volgens de Commissie oplevert (zie paragraaf 62), ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd, is informatie over gesloten overeenkomsten nodig die niet beschikbaar is. De Commissie heeft geen recht op toegang tot overeenkomsten die zijn gesloten naar aanleiding van offertes op het platform. Zij kan niet weten of deze bilateraal of via consortia voor gemeenschappelijke aankoop waren gesloten. Evenmin kan zij weten of de betaalde prijzen lager waren dan de prijzen die op de belangrijkste EU-handelsplatforms voor gas werden aangeboden. De Commissie is zich hiervan bewust en heeft verklaard dat de regeling alleen de volledige voordelen zou opleveren als de Commissie en de lidstaten zorgen voor transparantie voor het EU-energieplatform met betrekking tot voorgenomen en reeds gedane gasaankopen in de hele Unie, zodat kan worden beoordeeld of de doelstellingen van leveringszekerheid en energieselidariteit worden gehaald⁴⁶.

Internationale contacten met toeleveranciers leverden sterke boodschappen op, maar weinig mogelijkheden om de door de Commissie gestelde doelen te bereiken

67 Het EU-energieplatform ondersteunt niet alleen de gemeenschappelijke aankoop van gas, maar heeft ook tot doel EU-acties en -onderhandelingen met externe toeleveranciers te coördineren om te voorkomen dat EU-landen elkaar overbieden, en tegelijkertijd ons politieke en marktgewicht te benutten om betere voorwaarden voor

---

⁴⁵ [Market monitoring report on key developments in EU gas wholesale markets](#), ACER (juni 2023).

⁴⁶ Mededeling van de Commissie, “Noodsituatie op energiegebied — samen voorbereidingen treffen, aankopen doen en de EU beschermen” [COM\(2022\) 553 final](#).

alle consumenten in de EU overeen te komen⁴⁷. Om dit te bereiken heeft de Commissie een aantal initiatieven gelanceerd die gericht zijn op gasproducerende landen en heeft zij het recht om intergouvernementele energieovereenkomsten tussen lidstaten en niet-EU-landen te beoordelen. We stelden vast dat de Commissie in beide gevallen niet over de instrumenten en wettelijke bevoegdheden beschikt om de gestelde doelen te bereiken.

68 Als reactie op de crisis heeft de Commissie activiteiten opgezet op basis van haar vele langdurige bilaterale contacten met gasproducerende niet-EU-landen. Deze waren bedoeld om een sterk signaal af te geven dat de EU actie zou ondernemen om de gaslevering te diversifiëren en zo haar leveringszekerheid te vergroten. Zij ondertekende niet-bindende gezamenlijke verklaringen met de VS, Noorwegen en Canada, alsook memoranda van overeenstemming met Egypte/Israël en Azerbeidzjan. Ondanks de acties van de Commissie is er, gezien de aard van deze documenten en de beperkte bevoegdheden van de Commissie op het gebied van internationale aangelegenheden, echter zeer weinig ruimte om concrete resultaten te leveren die de gasleveringszekerheid van de EU zullen verbeteren. Enkele van de in deze documenten vastgelegde stappen, zoals het voornemen om samen met Noorwegen instrumenten te ontwikkelen om de energiemarkten te stabiliseren of de oprichting van een werkgroep EU-Canada inzake lng, leverden niet de verwachte resultaten op.

69 De lidstaten zoeken bilateraal contact met gasproducerende niet-EU-landen. In bepaalde gevallen, zoals gedefinieerd in [Besluit \(EU\) 2017/684](#) van de Raad, moeten zij alle daaruit voortvloeiende intergouvernementele energieovereenkomsten aan de Commissie melden. Met het besluit werd de vereiste ingevoerd dat de Commissie (vóór de ondertekening) een beoordeling vooraf van intergouvernementele overeenkomsten op het gebied van gas en olie moet uitvoeren om te helpen waarborgen dat dergelijke overeenkomsten verenigbaar zijn met het Unierecht. Volgens een instituut dat intergouvernementele energieovereenkomsten volgt, zijn er sinds het begin van de crisis [zeer veel overeenkomsten van verschillende aard gesloten tussen lidstaten en niet-EU-landen](#). Geen enkele daarvan is aan de Commissie gemeld. Aangezien deze overeenkomsten niet openbaar zijn, is het voor de Commissie moeilijk om te weten welk soort overeenkomsten de lidstaten met niet-EU-landen sluiten en bijgevolg of deze overeenkomsten al dan niet bij haar moeten worden gemeld als intergouvernementele overeenkomsten in de zin van [Besluit \(EU\) 2017/684](#).

---

⁴⁷ [EU Energy Platform](#), Europese Commissie (21 september 2023).

Conclusies en aanbevelingen

70 Over het algemeen stelden wij vast dat in het EU-kader weliswaar alle aspecten van de leveringszekerheid van aardgas werden aangepakt, zij het in ongelijke mate, maar dat de verwezenlijking van de doelstellingen inzake crisisrespons vaak niet kan worden aangetoond. Dankzij de architectuur voor leveringszekerheid van de EU werd samenwerking tussen de lidstaten bevorderd. Deze schiet echter tekort wat sommige van haar belangrijkste te behalen resultaten betreft, en de EU werkt nog steeds aan een betaalbaarheidskader. De EU heeft een aantal kortetermijnmaatregelen genomen als reactie op Ruslands inzet van zijn gasvoorraden als wapen, waarmee zij sterke signalen aan de markt heeft afgegeven dat de lidstaten zouden samenwerken om deze uitdaging het hoofd te bieden. De voordelen van EU-maatregelen zijn echter niet altijd duidelijk geweest en de EU wordt geconfronteerd met een nieuw leveringszekerheidslandschap met een grotere afhankelijkheid van lng en de noodzaak om het gasverbruik koolstofvrij te maken.

71 Bepaalde beleidslijnen en maatregelen van de EU hebben een positieve invloed gehad op de gasleveringszekerheid van de EU, met name door infrastructuur te vereisen of te financieren die de gasnetwerken van de lidstaten met elkaar verbindt, bidirectionele gasstromen mogelijk maakt (met name west-oost en oost-west) en diversificatie van de gaslevering ondersteunt. Het EU-beleid inzake gasleveringszekerheid is veel explicieter geweest in de doelstellingen voor beschikbaarheid dan die voor betaalbaarheid. De crisis heeft de EU gedwongen om in haar kader voor gasleveringszekerheid meer aandacht te besteden aan betaalbaarheid, en de lidstaten hebben ook een reeks acties ondernomen om dit probleem aan te pakken. De EU ontwikkelt momenteel een beleidskader voor de betaalbaarheid van gas. In het kader wordt echter nog steeds onvoldoende ingegaan op de noodzaak voor de EU om de drijvende krachten achter en de problemen in verband met betaalbaarheid expliciet in overweging te nemen en te analyseren (zie de paragrafen [19-26](#)).

Aanbeveling 1 — Vervolledig het EU-kader voor de betaalbaarheid van gas

---

De Commissie moet meer rekening houden met de betaalbaarheid van de gasleveringszekerheid door:

- a) te zorgen voor een beoordeling op EU-niveau van de betaalbaarheid in relevante belangrijke te behalen EU-resultaten;
- b) bij de herziening van de verordening gasleveringszekerheid na te gaan of het haalbaar is een beoordeling van het betaalbaarheidsrisico op te nemen in de nationale risicobeoordelingen die verplicht zijn krachtens de verordening gasleveringszekerheid;
- c) na te gaan of het haalbaar is de rapportagevereisten van de lidstaten te actualiseren zodat naast energiearmoede ook informatie over betaalbaarheid aan bod komt, bijvoorbeeld in NECP's.

Streefdatum voor de uitvoering: 2025

72 Het EU-rapportagekader voor gasleveringszekerheid voor lidstaten en regionale groeperingen van lidstaten biedt een basis voor de systematische beoordeling van meervoudige risico's, preventieve maatregelen om deze te voorkomen en noodmaatregelen indien die risico's zich voordoen. 18 lidstaten hebben het rapportageproces voor preventieve en noodplannen echter niet afgerond en twee lidstaten hebben in de rapportageronde van 2019 helemaal niets ingediend, wat erop wijst dat dit proces niet efficiënt is en een twijfelachtige meerwaarde heeft. Hoewel de regionale risicogroepen samenwerking bevorderen, constateerden wij dat zij niet de verwachte resultaten opleveren door bijvoorbeeld overlappingsen tussen de groepen. Bepaalde risicogroepen zijn achterhaald als gevolg van de nieuwe gasstromen in reactie op de afsluiting van Russisch gas. Hieruit blijkt dat, hoewel het rapportagekader voor gasleveringszekerheid samenwerking tussen de lidstaten stimuleert, er op een aantal belangrijke gebieden een gebrek is aan meerwaarde en efficiëntie met betrekking tot het gestelde doel om nationale en regionale regelingen voor gaslevering te ondersteunen. De meeste lidstaten zijn voorstander van een herziening van de architectuur van de nationale en regionale rapportageverplichtingen inzake gasleveringszekerheid. Hieraan moet nog de huidige uitdaging worden toegevoegd om solidariteitsovereenkomsten af te ronden, hetzij bilateraal, hetzij via een EU-breed mechanisme (paragrafen [27-44](#)).

Aanbeveling 2 — Optimaliseer het rapportageproces door de lidstaten over de gasleveringszekerheid

---

Om ervoor te zorgen dat de meest opvallende problemen op het gebied van gasleveringszekerheid zowel op nationaal als regionaal niveau op coherente wijze worden geïdentificeerd en aangepakt, moet de Commissie:

- a) bij de herziening van de verordening gasleveringszekerheid beoordelen of het haalbaar is om de rapportagevereisten van de lidstaten met betrekking tot de gasleveringszekerheid en het proces van het opstellen en indienen van de belangrijkste resultaten (nationale en gemeenschappelijke risicobeoordelingen, preventieve actie- en noodplannen) te stroomlijnen;
- b) de lidstaten verder helpen bij het opstellen van te behalen resultaten die volledig zijn en op tijd worden ingediend, met name door digitale instrumenten voor rapportage en evaluatie te onderzoeken.

Streefdatum voor de uitvoering: 2025

Aanbeveling 3 — Herzie de structuur van de regionale samenwerking

---

De Commissie moet de huidige structuur van de regionale samenwerking herzien door:

- a) de configuratie aan te passen aan gewijzigde omstandigheden (verhoogd gewicht van lng, kleinere rol van bepaalde pijpleidingscorridors);
- b) overlappingen tussen risicogroepen terug te dringen en taken en verantwoordelijkheden binnen risicogroepen te verduidelijken.

Streefdatum voor de uitvoering: 2025

73 De procedure voor de selectie van projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) is complex en omvat drie fasen, elk met een eigen methodologie, vele stappen en meerdere belanghebbenden. Deze procedure leidde er gewoonlijk toe dat een project de status van PGB kreeg omdat het de grootste verwachte voordelen opleverde. In 20 % van de gevallen gebeurde dit niet omdat clusters van concurrerende of potentieel concurrerende PGB's onder een bepaalde doelstelling werden opgesomd, waarna de markt kon beslissen welke projecten werden gefinancierd. De leveringszekerheid heeft bij de selectie van de PGB's de nodige aandacht gekregen, maar de Commissie kan geen overzicht geven van het

eindresultaat van alle 291 gasprojecten van gemeenschappelijk belang. De onvolledige informatie over projectresultaten maakt het moeilijk om het uitvoeringspercentage van PGB's en de toegevoegde waarde van een project als PGB te beoordelen. Er zullen geen verdere gasprojecten van gemeenschappelijk belang zijn (op twee uitzonderingen na: om Malta en Cyprus aan te sluiten op het gasnet van de EU). Hetzelfde proces wordt echter toegepast bij waterstofprojecten van gemeenschappelijk belang, wat betekent dat dezelfde tekortkomingen zich kunnen voordoen. In de context van de EU-doelstelling van een nettonuluitstoot en de blijvende behoefte aan aardgas in de toekomst, stelden we vast dat onvoldoende vooruitgang op het gebied van CCUS een uitdaging kan vormen voor de gasleveringszekerheid op lange termijn met het oog op de klimaatdoelstellingen van de EU (paragrafen 45-52).

Aanbeveling 4 — Verbeter de transparantie van de uitvoering van PGB's

---

Na raadpleging van de lidstaten, het ENTSB-G en de projectontwikkelaars moet de Commissie de transparantie en duidelijkheid van gegevens over de resultaten van PGB's verbeteren door er informatie over eerdere PGB's, projectkosten en samengevoegde PGB's in op te nemen. Dit kan worden gedaan op het PGB-transparantieplatform of de Europa.eu-website en zou van toepassing moeten zijn op alle toekomstige PGB-lijsten.

Streefdatum voor de uitvoering: 2025

74 In de periode 2022-2023 heeft de EU tal van noodmaatregelen genomen, voornamelijk op grond van artikel 122 VWEU, waarmee zij sterke signalen aan de markt heeft afgegeven dat de lidstaten zouden samenwerken om de uitdaging van Ruslands inzet van zijn gasvoorraden als wapen het hoofd te bieden en de leveringszekerheid te waarborgen. Het effect van deze maatregelen, in verhouding tot de gestelde doelen, kan niet altijd worden bepaald door andere factoren die van invloed zijn op de resultaten of door gebrek aan bewijs. De reductie van de gasvraag met 15 % (vergeleken met het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar) werd bereikt en hielp om de zekerheid van de markt te herstellen, hoewel de vraag al aan het dalen was door de hoge prijzen voordat het streefdoel werd vastgesteld. Het is moeilijk om bij de evaluatie van de doeltreffendheid van deze maatregel het relatieve effect te beoordelen van de door de lidstaten genomen maatregelen in vergelijking tot andere factoren waarop zij geen invloed hebben (bijv. hoge gasprijzen, vernietiging van de vraag, warm weer) (paragrafen 54-56).

75 De EU heeft ook het vullen van gasopslaginstallaties verplicht gesteld: deze moeten uiterlijk in november 2022 voor 80 % zijn gevuld en daarna uiterlijk in november van elk daaropvolgend jaar tot 2025 voor 90 % zijn gevuld. Het bereiken van deze streefdoelen droeg bij aan de zekerheid van de markt en de leveringszekerheid in tijden van crisis. Deze maatregel verschilt echter niet sterk van eerdere praktijken en weerspiegelt de gemiddelde opslagniveaus in de EU vóór de crisis (paragrafen [57-59](#)).

76 De EU heeft maatregelen genomen om in geval van bepaalde soorten overeenkomsten een op basis van Verordening 2022/2578 berekend prijsplafond in te stellen, in een poging om de door de EU als marktexcessen beschouwde prijzen af te zwakken. De gasprijzen liggen ver onder het plafond, met als gevolg dat het tot op heden nog niet in werking is getreden. Daarom is het niet mogelijk de doeltreffendheid van het plafond te beoordelen. Wij constateerden dat er risico's zijn verbonden aan de mogelijke activering van het prijsplafond. De Europese Autoriteit voor effecten en markten heeft gewaarschuwd dat de gashandel zich naar buiten de EU kan verplaatsen als de prijzen dicht bij het plafond komen en dat dit risico's met zich mee zou brengen voor de ordelijke werking van de markt. Wanneer er zich een aanzienlijk gastekort voordoet, wat waarschijnlijk tot een prijsspiek zou leiden, heeft de Commissie de bevoegdheid om het plafond op te schorten (paragrafen [60](#) en [61](#)).

77 AggregateEU, het door de Commissie ontwikkelde matchmakinginstrument voor kopers en verkopers van gas, biedt een alternatief kanaal voor het kopen en verkopen van gas. Het heeft de belangstelling gewekt van kleinere entiteiten die de Commissie wil helpen. Wij konden echter niet de meerwaarde van het instrument ten opzichte van gashandelsplatforms aantonen. Ook stelden wij geen marktfalen vast dat met AggregateEU wordt aangepakt. De Commissie kan bovendien niet aantonen dat haar andere gestelde doelen zijn bereikt, omdat zij geen informatie kan verkrijgen over de overeenkomsten die daadwerkelijk zijn gesloten naar aanleiding van via het platform ontvangen offertes. Tot slot constateerden we dat de inspanningen van de Commissie om EU-acties en -onderhandelingen met externe toeleveranciers te coördineren niet kunnen worden gerealiseerd omdat zij niet over de instrumenten en wettelijke bevoegdheden beschikt om dit te doen (paragrafen [62-69](#)).

Dit verslag werd door kamer I onder leiding van mevrouw Joëlle Elvinger, lid van de Rekenkamer, vastgesteld te Luxemburg op haar vergadering van 15 mei 2024.

Voor de Rekenkamer

Tony Murphy
President

Bijlagen

Bijlage I — CEF-financiering voor de bouw van projecten van gemeenschappelijk belang

Naam van het voorstel	PGB-lijst	Lidstaat	CEF-financiering (in miljoen EUR)
Twinningproject van gemeenschappelijk belang van onshore-systeem in Zuidwest-Schotland tussen Cluden en Brighthouse Bay (Verenigd Koninkrijk)	1	VK	34,8
Aanleg van de gastransmissiepijpleiding Klaipeda-Kursenai	1	LT	28,6
Aanleg van de gasinterconnectie Polen-Litouwen (GIPL), met inbegrip van ondersteunende infrastructuur	1	PL, LT	295,4
Interconnectie Polen-Tsjechië (op dit moment bekend als "Stork II") tussen Libhošt-Hat (CZ-PL) — Kedzierzyn (PL)	1	PL, CZ	62,7
Reverse flow via de Trans Europa Naturgas Pipeline (TENP) — Werkzaamheden	1	DE	8,7
Ontwikkeling op Roemeens grondgebied van het nationale gastransmissiesysteem in de richting Bulgarije-Roemenië-Hongarije-Oostenrijk — Uitvoeringswerkzaamheden fase 1	1	RO	179,3
Werkzaamheden Balticconnector	2	FI, EE	187,5
Versterking van de gasinterconnectie Estland-Letland (Verbetering Estland-Letland)	2	EE	18,6
Bouwwerkzaamheden aan de gasinterconnectie Polen-Slowakije	2	SK, PL	134,6
Aanleg van lng-terminal Krk	2	HR	82,5
Evacuatie lng gaspijpleiding Omišalj-Zlobin-Bosiljevo-Sisak-Kozarac-Slobodnica — Werkzaamheden voor fase I	2	HR	16,4
Wegnemen van interne knelpunten om een einde te maken aan de isolatie van aardgas en om de transmissie van aardgas uit het oostelijke Middellandse Zeegebied mogelijk te maken (CyprusGas2EU)	2	CY	101,3
Bouwwerkzaamheden voor herstel, modernisering en uitbreiding van het Bulgaarse transmissiesysteem — Fase 2	3	BG	27,1
Versterking van de ondergrondse gasreservoirs in Incukalns	3	LV	44

Naam van het voorstel	PGB-lijst	Lidstaat	CEF-financiering (in miljoen EUR)
Bouwwerkzaamheden voor de PGB-infrastructuurcluster 8.3	3	PL, DK	214,9
Bouwwerkzaamheden voor de versterking van de interconnectie Letland-Litouwen	3	LV, LT	4,8
Gasinterconnectie Bulgarije-Servië (IBS) — Bouwwerkzaamheden	4	BG	44,5
Uitbreiding van de ondergrondse gasreservoirs in Chiren (Bulgarije) — Bouwwerkzaamheden	4	BG	77,9
Verhoging van de dagelijkse onttrekkingscapaciteit — Ondergrondse gasreservoirs in Bilciurești	5	RO	38

Bijlage II — Kaart van gasprojecten van gemeenschappelijk belang die CEF-financiering voor de bouw hebben ontvangen

Lng-terminal	Bidirectionele gaspijpleiding	Gasknooppunt
Ondergrondse gasopslaginstallatie	Gascompressorstation	Gaspijpleiding

Bron: Europese Commissie.

Afkortingen

CCUS: koolstofafvang, -gebruik en -opslag (Carbon Capture, Use and Storage)

CEF: Connecting Europe Facility

ENTSG: Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas

IEA: Internationaal Energieagentschap

Lng: vloeibaar aardgas (liquefied natural gas)

MWh: megawattuur

NECP: nationaal energie- en klimaatplan (National Energy and Climate Plan)

PAP: preventief actieplan

PGB: project van gemeenschappelijk belang

TEN-E: trans-Europese energienetwerken (Trans-European Networks for Energy)

TTF: Title Transfer Facility

Woordenlijst

Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators:

EU-agentschap dat nauw samenwerkt met de energieregulators van de lidstaten om de doeltreffende werking van de interne markt voor elektriciteit en aardgas te ondersteunen.

Connecting Europe Facility: EU-instrument waarmee financiële steun wordt verleend om duurzame, onderling verbonden infrastructuur tot stand te brengen in de sectoren energie, vervoer en informatie- en communicatietechnologie.

Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas: vereniging ter bevordering van de samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders voor gas in de EU-lidstaten en andere aangesloten landen.

Kosten-batenanalyse: vergelijking van de geraamde kosten van een voorgestelde aanpak met de verwachte voordelen ervan.

Leveringszekerheid: ononderbroken beschikbaarheid van een hulpbron tegen een betaalbare prijs.

Project van gemeenschappelijk belang: grensoverschrijdend infrastructuurproject tussen twee of meer EU-landen in het kader van een trans-Europees netwerk.

Transmissiesysteembeheerder: organisatie die verantwoordelijk is voor de nationale of regionale energietransmissie.

Vernietiging van de vraag: langdurige afname van de vraag naar gas of andere grondstoffen als reactie op aanhoudend hoge prijzen of een beperkt aanbod.

Vloeibaar aardgas: aardgas omgezet in vloeibare vorm voor opslag of transport.

Antwoorden van de Commissie

<https://www.eca.europa.eu/nl/publications/sr-2024-09>

Tijdslijn

<https://www.eca.europa.eu/nl/publications/sr-2024-09>

Controleteam

In de speciale verslagen van de ERK worden de resultaten van haar controles van EU-beleid en -programma's of beheerkwesities met betrekking tot specifieke begrotingsterreinen uiteengezet. Bij haar selectie en opzet van deze controletaken zorgt de ERK ervoor dat deze een maximale impact hebben door rekening te houden met de risico's voor de prestaties of de naleving, de omvang van de betrokken inkomsten of uitgaven, de verwachte ontwikkelingen en de politieke en publieke belangstelling.

Deze doelmatigheidscontrole werd verricht door controlekamer I "Duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen", die onder leiding staat van ERK-lid Joëlle Elvinger. De controle werd geleid door ERK-lid João Leão, ondersteund door Paula Betencourt, kabinetschef; Florence Fornaroli, hoofdmanager; Nicholas Edwards, taakleider; Greta Kapustaite, Lorenzo Pirelli, Michal Szwed en Jonas Kathage, auditors. Agata Sylwestrzak, Paola Magnanelli en Janina Schmidt Maximo verleenden taalkundige ondersteuning. Giuliana Lucchese verleende grafische ondersteuning.

Van links naar rechts: Giuliana Lucchese, Michal Szwed, Paola Magnanelli, Nicholas Edwards, João Leão, Paula Betencourt, Florence Fornaroli, Greta Kapustaite, Lorenzo Pirelli.

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2024

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is uiteengezet in [Besluit nr. 6-2019 van de ERK](#) over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bijv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)-licentie](#). Als algemene regel geldt derhalve dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en eventuele wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker van ERK-inhoud mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

Aanvullende toestemming moet worden verkregen indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat.

Indien dergelijke toestemming wordt verkregen, wordt de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de auteursrechtelijke mogelijke rechtstreeks om toestemming te vragen.

Figuur 8 — iconen: deze figuren zijn ontworpen met behulp van [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. alle rechten voorbehouden.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het ERK-logo

Het logo van de ERK mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de ERK.

HTML	ISBN 978-92-849-2278-9	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/36501	QJ-AB-24-010-NL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2245-1	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/040604	QJ-AB-24-010-NL-N

Het Internationaal Energieagentschap (IEA) definieert energiezekerheid als: de ononderbroken beschikbaarheid van energiebronnen tegen een betaalbare prijs. De inval van Rusland in Oekraïne heeft een crisis in de levering en betaalbaarheid van gas in de EU veroorzaakt. Dit stelde het EU-kader voor gasleveringszekerheid op de proef en leidde tot de goedkeuring van een aantal tijdelijke maatregelen voor de leveringszekerheid op EU-niveau, aangezien de EU alternatieven vindt voor Russisch leidinggas door meer gebruik te maken van vloeibaar aardgas. Wij stelden vast dat in het EU-kader de gasleveringszekerheid in ongelijke mate werd aangepakt en dat vaak niet kan worden aangetoond dat de doelstellingen inzake crisisrespons zijn behaald. Op basis van onze bevindingen bevelen wij aan dat de Commissie:

- het EU-kader voor de betaalbaarheid van gas vervolledigt;
- het proces van rapportage door de lidstaten over de gasleveringszekerheid optimaliseert en de structuur van de regionale samenwerking herziet;
- de transparantie van de uitvoering van projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) verbetert.

Speciaal verslag van de ERK, uitgebracht krachtens artikel 287, lid 4, tweede alinea, VWEU.

EUROPESE
REKENKAMER

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie

EUROPESE REKENKAMER
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1

Inlichtingen: eca.europa.eu/nl/contact

Website: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors